

HERFST/WINTER 2022

# PENZINE

HËT PAJOT ZENNE MAGAZINE

WEDSTRIJD

WIN EEN  
AFTERNOON  
TEA IN VILLA  
SERVAIS

KIJK SNEL OP P. 71



**KUNST**

ONTDEK TOPWERKEN DICHT BIJ HUIS

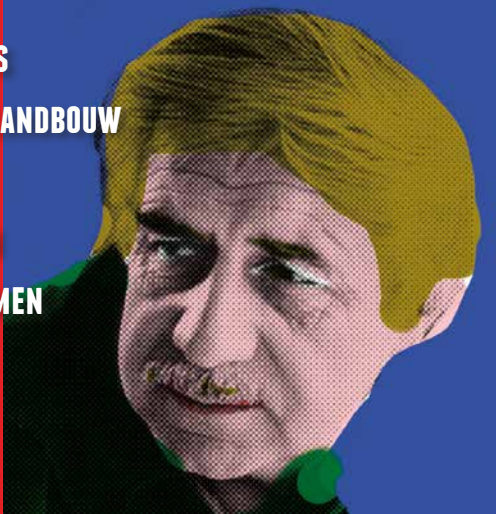
PROEF DE KUNST VAN KORTEKETENLANDBOUW

VERDIEP JE IN HET VAKMANSCHAP

SPEUR MEE NAAR PAJOTTENMOTTEN

GENIET VAN KUNST IN AL HAAR VORMEN

**MET DE GROTE K  
IN ONZE REGIO**



 Pajottenland  
& Zennevallei



# PAJOT ZENNE IN BEELD



Zonder titel  
Nadine De Greef



Grunnel  
Evelien Vanderstraeten



Venetiaanse parade  
Anja Meert

Het laatste nummer van PenZine van dit jaar betekent ook de laatste PajotZenne in beeld! We nemen in stijl afscheid van deze rubriek met maar liefst drie van onze favoriete beelden.

## IJSKELDER OMGETOVERD TOT VLEERMUIZENVERBLIJFPLAATS

Op de grens van Lennik en Dilbeek wordt een oude ijskelder gerestaureerd en ingericht als winterverblijfplaats voor vleermuizen. Partners en omwonenden konden onlangs een blik werpen op het project, dat nog in volle ontwikkeling is. Geena-Lisa Goossens woont vlakbij en kwam een kijkje nemen: "Het is leuk om te zien dat ook kleine historische plekken en gebouwen gewaardeerd worden."

Hallo Geena-Lisa, wist je dat hier een ijskelder ligt?

Ik ben hier opgegroeid en die constructie sprak altijd tot mijn verbeelding. De toegang ligt onder een heuvel en in mijn fantasie was het een geheime gang naar het kasteel in de buurt. Maar een ijskelder is al even interessant! Ik studeer voor humanioraleerkracht geschiedenis en het is leuk om te zien dat ook kleine historische plekken en gebouwen gewaardeerd worden. Later als leerkracht wil ik met mijn leerlingen graag aandacht geven aan lokale geschiedenis in de omgeving van de school. Deze ijskelder is daar een perfect voorbeeld van. Ik maakte er zelfs al een werkje over tijdens mijn opleiding (lacht).

De ijskelder wordt met enkele kleine aanpassingen ingericht als winterverblijfplaats voor vleermuizen ...

Op die manier krijgt de ijskelder een andere functie, want als diepvriezer was hij natuurlijk niet nuttig meer. Ik ben zelf veel bezig met natuur aan de kust en vind het dus super dat ook vlakbij mij een natuurproject ingericht wordt. Volgende zomer wordt de ijskelder opnieuw een dag opengesteld voor bezoek. Ik ben

benieuwd welke vleermuizen er tegen dan waargenomen zullen zijn. Ik vind vleermuizen fascinerende dieren omdat ze via sonar communiceren. Ik leerde de mensen van Natuurpunt Lennik hier kennen en ben van plan om eens naar hun activiteiten te gaan. Misschien kunnen ze volgend jaar een Nacht van de Vleermuis organiseren in Lennik?

Het herstel van deze ijskelder is een samenwerking van Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei met Natuurpunt Lennik (MOL), Vleermuizenwerkgroep Myotis, Levenslust vzw, gemeente Lennik, Monumentenwacht, provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse overheid (ANB).

MEER INFO

[www.pajot-zenne.be](http://www.pajot-zenne.be)

"Deze ijskelder sprak altijd al tot mijn verbeelding."



Geena-Lisa Goossens kwam nieuwsgierig een blik werpen op de ijskelder.

'Wat is kunst? Wat is kunst? Die blik in haar ogen dat is kunst'. Dat klonk deze zomer nog op TW Classics toen Noordkaap het podium betrad en het publiek uitzinnig meebrulde. Het zinnetje, met de stem van Stijn Meuris op de achtergrond, zit ongetwijfeld ook in het hoofd geprent van velen die er begin juli niet bij waren. We kunnen wel uren filosoferen over wat kunst is en zo goed als altijd is de conclusie dat kunst o zo persoonlijk is. We willen goed geloven dat de kunst in de blik van haar ogen te zien was, maar wie zijn ogen gebruikt om naar onze regio te turen, kan ook heel wat kunst ontdekken. Kunst is overal: in de natuur, in het ambacht, in de architectuur, in de muziek, in woorden ... Binnen en buiten. Bij groot en klein, met of zonder Kinderstreken. Kunst is vrijheid, iets waar we allemaal wel eens nood aan hebben.

In het Pajottenland en de Zennevallei is heel wat kunst te vinden, in al zijn vormen. De nachtvlinders als miniatuurkunstwerkjes, street-art dat kan rekenen op internationale belangstelling, Urbanus die al meer dan 50 jaar met humor op de planken staat. En dan mogen we zeker onze kunstschilders, zoals Michaël Peetermans, Thierry Van Vreckem, Lismonde, Frans Minnaert en creatieve duizendpoot Wilchar, niet vergeten. Maar we hebben ook pareltjes uit een heel ver verleden die goed bewaard bleven. Denk maar aan de Maria-retabel in Onze-Lieve-Vrouw Lombeek of het beeld van de Heilige Alena in Dilbeek. Onze CC's hebben de komende maanden ook heel veel in petto. Benieuwd? Raf Walschaerts, de helft van het cabaretduo Kommil Foo, overloopt voor jullie het aanbod.

We nemen je in deze editie van PenZine graag mee op een boeiende ontdekkingsstocht langsheen kunst in Pajottenland & Zennevallei.



**THIERRY VAN VRECKEM**  
SCHILDER EN FOTOGRAAF

"In het Pajottenland heb je het allermooiste licht van het land"  
*Lees meer pagina 14 - 15*



**URBANUS**  
KOMIEK

"Met moeders party viste ik salamanders op"  
*Lees meer pagina 20 - 21*



**LINDA SMISMANS**  
KUNSTRESTAURATOR

"Historische verouderingen kunnen ook mooi zijn"  
*Lees meer pagina 24 - 25*

## INHOUD

- |       |  |       |   |
|-------|--|-------|---|
| 2     | Pajot Zenne in beeld + Ontdek mijn plekje          | 20-21 | Thuis bij Urbanus                       |
| 3     | Editoo en inhoud                                   | 22-23 | Over het leven en de werken van Wilchar |
| 4-5   | Kort nieuws uit de regio                           | 24-25 | In het atelier van de kunstrestaurator  |
| 6-7   | Fietsen langs streetart in Halle                   | 26    | Landschapsbouwer aan het woord          |
| 8-7   | Maak kennis met de nieuwe landschapsdichter        | 27    | Ten huize van Lismonde                  |
| 10    | Kinderstreken                                      | 28-29 | Op zoek naar PajottenMotten             |
| 11    | Verdeelpunter in de kijker: Villa Servais          | 30-31 | Gevelkunst in erfgoed                   |
| 12-13 | Raf Walschaerts snuistert door het cultuurseizoen  | 32-33 | De kunst van het vakmanschap            |
| 14-15 | Welkom in De Kunsthoeve en het Ministerie van Tijd | 34    | Topwerken in de regio                   |
| 16-17 | Op visite bij Michaël Peetermans                   | 35    | Smakelijke kunstwerkjes                 |
| 18-19 | Uit in de regio                                    |       |   |

### COLOFON

PenZine verschijnt drie keer per jaar met een oplage van 14.500 exemplaren in de gemeenten: Affligem, Bever, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Galmaarden, Gooik, Halle, Herne, Lennik, Liedekerke, Linkebeek, Pepingen, Roosdaal, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Ternat.  
Verantwoordelijke uitgevers: Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, ZENDER en Toerisme Vlaams Brabant.

Redactie: Hilke Arijts, Bart Claes, Mieke Vercautse, Alwin Loeckx, Jona Broothaerts, Marieke De Boe, Annelies De Smet. Fotografie: Mieke Vercautse, Alwin Loeckx, Hilke Arijts, KIK-IRPA, Brussel, AMSAB, Hugo Casar, Vincenzo Schiavetta, Henri Smeyers, Jona Broothaerts, Villa Servais), Carlos Heymans, Nele D'Herde, Johan Allart, Bart Magnus, Kris Vandevorst, Thierry Van Vreckem, Toon Aerts, Johannes Van de Voorde, Francis Vanhee, Michel Goessens, Luis Xertu, Sofie Jaspers, Frauke Verreyde, Anнемie De Meyer, Carmen De Vos, Ingrid Geboers, Veerle Scheppers.

Vormgeving en druk: ABC Drukkerij, Meerbeke.

[www.pajot-zenne.be](http://www.pajot-zenne.be)  
[www.zender.be](http://www.zender.be)  
[www.toerismevlaamsbrabant.be](http://www.toerismevlaamsbrabant.be)

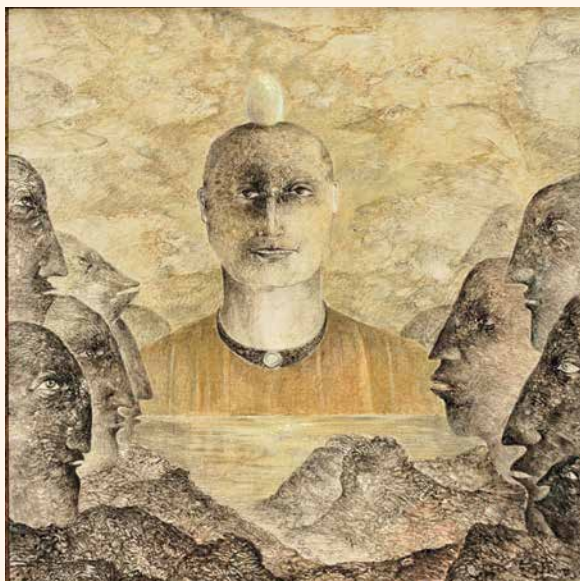


# KORT NIEUWS UIT DE STREEK

## GEZOCHT: WERKEN VAN FRANS MINNAERT

Frans Minnaert was zowel in als buiten het Pajottenland een bekend figuur. Hij debuteerde als kunstschilder, graficus en tekenaar aan het begin van de jaren '60 in de geest van het vooroorlogse expressionisme. In de jaren '70 schilderde hij werken waarin wilde landschappen, mens, fauna & flora de hoofdrol spelen. De menselijke figuur onderging vaak een volledige symbiose met de natuur. In zijn latere jaren als kunstenaar vond hij inspiratie in de vrouw. Zo ontstond de reeks "Mensen van bij ons": portretten en figuren, gekarakteriseerd door gevoel en emoties. Eén van de hoogtepunten uit zijn carrière was de selectie voor de Biënnale van Venetië in 1974. De rotonde in het metrostation Sint Guido [Dapperheid/Vaillance] in Anderlecht is zijn belangrijkste publieke werk.

Zijn dochter Cecilia verzamelt momenteel alle informatie over zijn oeuvre om een overzichtscatalogus (online en/of in boekvorm) te maken. Wie werk(en) van Frans Minnaert in zijn bezit heeft en info wil geven, kan contact op nemen met Cecile Minnaert via [cecileminnaert@gmail.com](mailto:cecileminnaert@gmail.com).



1975 - Intelligentie

## KUNSTENDAG VOOR KINDEREN



Kunstendag voor Kinderen is dé hoogdag op maat voor gezinnen. Elke derde zondag van november bieden tal van kunst- en cultuurhuizen, ook in onze regio, activiteiten aan op maat voor kinderen tot 12 jaar en hun familie. Alle kunsten komen aan bod: theater, film, muziek, dans, architectuur, literatuur, beeldende kunst en combinaties daarvan. Je kan voorstellingen bijwonen, je op een tentoonstelling laten rondleiden of aan een workshop meedoen. Portie plezier én cultuur verzekerd!

Meer info:  
[kunstendagvoorkinderen.be](http://kunstendagvoorkinderen.be)

## IEDEREEN WIKI

Het project Pajottenland 2.0 wil onze regio op de digitale kaart zetten. Om meer informatie over het Pajottenland en de Zennevallei zichtbaar te maken op Wikipedia, organiseert ZENDER in samenwerking met Avansa verschillende gratis schrijfsessies. Een digitale duizendpoot hoef je zeker niet te zijn, want een enthousiaste Wikipedian leert je er de kneepjes van het vak en staat je bij met allerlei trucjes en tips.

Meer info:  
[zender.be/](http://zender.be/)  
[pajottenland2.0](http://pajottenland2.0)



## DE PAJOTSE KLIMAATSOFA TREKT DOOR DE REGIO

Vorige maand trapte Nic Balthazar de Pajotse Klimaatsofa af, een lezingenreeks met duurzaamheid als rode draad. Ook de komende maanden vleien gepassioneerde experts zich neer op de sofa. Ze vertellen over een nog mooiere wereld op vlak van mobiliteit, water, landbouw, energie en voeding. Tine Hens is hekkensluiter op donderdag 30 maart 2023 in Sint-Pieters-Leeuw. De Pajotse Klimaatsofa houdt telkens halt op inspirerende plaatsen waar informatie en verbinding centraal staan.

Meer info en inschrijvingen:  
[www.avansa-hallevilvoorde.be/klimaatsofa](http://www.avansa-hallevilvoorde.be/klimaatsofa)







## EEN NIEUW LANDHUIS IN LEEUW

Vanaf nu vind je alle vrijetijdsdiensten (bibliotheek, jeugd, sport, cultuur, erfgoed en toerisme) van de gemeente Sint-Pieters-Leeuw onder hetzelfde dak: in het Landhuis de Viron.

Aan de rand van het Colomapark kan je terecht voor al je vrijetijdsvragen of gewoon om even de krant te lezen bij een koffietje op een mooi, groen terras. In de bib staat naast boeken, tijdschriften, dvd's en spelletjes een heuse gamebox met PlayStation 5. De maakbib is er voor alle creatievelingen. Hier kan je 3D-printen, lasercutten en nog veel meer nieuwe technologieën ontdekken.

Bij de toerismebalie vind je inspiratie om te wandelen en te fietsen. Ook de lokale producenten kregen er een plekje: 6 brouwerijen, een chocolade-fabriek, ginmakers... Sint-Pieters-Leeuw is een gemeente om letterlijk duimen en vingers bij af te lekken.

Meer info: [sint-pieters-leeuw.be/brul](http://sint-pieters-leeuw.be/brul)



## GROEN LICHT VOOR ECODUCT HALLERBOS

Dit nieuw ecoduct zal een veilige oversteek van de Brusselse Ring voor mens en dier garanderen vanaf 2025. De werken starten in de loop van volgend jaar. Wist je trouwens dat dit het tweede ecoduct over de Brussels ring is en dat de grond bovenop het ecoduct vermengd wordt met kleikorrels om zoveel mogelijk vocht vast te houden? De bouw van dit ecoduct past binnen het Plan Boomarter, een samenwerking van Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, stad Halle, ANB en Natuurpunt. De constructie maakt ook deel uit van het plan om het Hallerbos, het Zoniënwoud, het Meerdaalwoud en het Heverleebos te verbinden als Nationaal Park Brabantse Wouden.

Meer info: [www.wegenenverkeer.be/hallerbos](http://www.wegenenverkeer.be/hallerbos)



## GEZOCHT: BEELD-MATERIAAL LIEDEKERKE-HERTIGEMBOS

Heb jij nog oude foto's of dia's van Liedekerke-Hertigembos en nabije omgeving? Leuk, want naar dat historisch beeldmateriaal uit de jaren 70 en vroeger is Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei op zoek. In het kader van Plan Steenuil wil ze deze foto's graag digitaliseren en eventueel tentoonstellen. Historische foto's kunnen ons namelijk veel leren over hoe het gebied er vroeger uitzag en evolueerde.

Wil je graag jouw oude foto's of dia's van Liedekerke-Hertigembos laten digitaliseren? Neem dan contact op via [info@plansteenuil.be](mailto:info@plansteenuil.be) of 0474 258 949. Na digitalisatie wordt het fotomateriaal steeds terugbezorgd aan de eigenaar.



## KLEURRIJKE GEVELKUNST

De gemeente Sint-Pieters-Leeuw is gestart met een proefproject streetart om de deelgemeenten op te fleuren. Zowel in Ruisbroek als in Negenmanneke werd de Leuvense kunstorganisatie Treepack onder de arm genomen.

In Ruisbroek prijkt op een private gevel (hoek Karel Gilsonstraat en Kerkstraat) een fietser. In Negenmanneke siert een rugzak met zonnebloem de gevel van de Sint-Stevensschool. De gemeente sluit niet uit dat er nog meer streetartprojecten komen.





# FIETSEN LANGS BETOVERENDE MUURSCHILDINGEN

**De grootste muurschildering van Europa? Die vind je in Halle! En wist je dat er 400 spuitbussen verf nodig waren om de Paterskerk om te toveren tot een heus oerwoud? Dat de stations van Halle, Lembeek en Buizingen kleurrijke kunstwerkjes zijn? Met de nieuwe Street Art Tour fiets je 21 kilometer lang van het ene overdonderende street-artverhaal naar het andere.**

Halle is één groot museum, en dat heeft niets met de fraaie historische gebouwen of de Sint-Martinusbasiliek te maken. Maar wel met de muurschilderingen van bekende nationale en internationale streetartkunstenaars. Toerisme Halle stippelde een mooie fietsroute uit die negen bijzondere kunstwerken verbindt. Haal of download het gratis plannetje en je kan meteen op weg.

## Wit konijn

Al meteen kom je vlakbij de Grote Markt aan de oude droogtoren van de voormalige brandweerkazerne. De Mechelse kunstenaar Gijs Vanhee had vijf dagen en een stevige hoogwerker nodig om een groot wit konijn uit zijn hoed te toveren. Eentje die vogels gevangen houdt in kooitjes. Toch wist er één vogel te ontsnappen. De groenpaarse kleuren van de trui van het konijn symboliseren het Hallerbos. Het werk is het best te zien vanop de binnenkoer van cultuurcentrum 't Vondel.

Je trapt vervolgens de stad uit, richting Buizingen. Langs het Zennepad aan de oever van de Zenne vormde SIMO – Simon Mannaerts – een blinde gevel in 2021 om tot een magisch kleurenspeel. Het is maar een minuutje verder tot het station van Buizingen, waar wel 30 kunstenaars in 2016 de muren onder handen namen. Wandel maar eens even door de tunnel onder de sporen door. Je waant je ergens in het verre Egypte.

Langs de sporen fiets je terug richting Halle, tot aan het station. In 2018 wekten 24 talentvolle artiesten de 180 meter lange stationsmuur tot leven met de meest uiteenlopende werken, geïnspireerd op de sterrenbeelden. Het sterrenbeeld tweeling is een verwijzing naar Adrien François Servais. De bekende cellist, componist en ereburger die ook als standbeeld pronkt op de Grote Markt.

## Origami

Langs het Kanaal Brussel-Charleroi kom je uiteindelijk aan Het Betoverende Bos. Je kan het niet missen: de lange bedrijfsmuur van kartonproducent Pacapime is één grote muurschildering geworden. Met 2000 vierkante meter zou dit het grootste streetartkunstwerk van Europa zijn. Het vertelt het verhaal van een betoverd bos waar dieren van origami tot leven komen. Opmerkelijk is dat de kinderen op de muur ook echte kinderen uit Halle zijn. Een sterk staaltje van de Russische artiesten Gooze en Bozik, samen met het kunstenaarscollectief Treepack.

Het derde station op je weg is dat van Lembeek. Ook hier konden 24 streetartkunstenaars zich uitleven op de muren. De basiskleur die ze gebruikten is paars, een knipoog naar het Hallerbos en de bekende boshyacinten. Dit is het oudste werk op je route; het dateert van 2015. Eén werk op de stationsmuren verdient een aparte vermelding. De Paassoldaten van Nitra Art is een ode aan de Sint-Veronmars. De optocht op Paasmaandag stoelt op een eeuwenoude traditie waarbij de inwoners van Lembeek de heilige Sint-Veron eren.





5

### Rouwplek

De groene rand van de stad brengt je in kilometers zonder graffiti naar de begraafplaats. Daar creëerde Viva Pintura – Mojna Duponcheel – een muurschildering als kindvriendelijke rouwplek ter hoogte van de kindergraven. Omdat rouwen een intieme zaak is, werd de plek afgeschermd met een taxushaag.

Terug in het centrum wacht je nog de unieke Paterskerk. Twee grote namen uit de Belgische straat-art-scene – Bart 'Smates' Smeets en Steve Locatelli – toverden het interieur van de kerk om tot een overweldigend kunstwerk. Alsof je in een feeëriek oerwoud staat. Mistig, bevolkt door dieren en woekerende planten, met een klein jongetje op een schommel dat het geheel aanschouwt. De Paterskerk is momenteel gesloten in afwachting van een uitgebreide renovatie en herbestemming.

Haal je gratis fietsplannetje in het toerismekantoor (Grote Markt 1 in Halle). Of download het via [www.visithalle.be/node/94989](http://www.visithalle.be/node/94989)



7



2

### NEGEN KUNSTWERKEN OP EEN RIJTJE

1. **Konijn (Play the rabbit, free the Bird)** – Gijs Vanhee. JC De Kazerne, Halle
2. **Speelbos** – Simon Mannaerts/SIMO: Molensite, Buizingen
3. **Het verleden** – 30 kunstenaars: station Buizingen
4. **Sterrenbeelden** – 24 kunstenaars: station Halle
5. **Het betoverende bos** – Gooze & Bozik: Vaartkant/IJzerwegstraat, Halle
6. **Hallerbos** – 24 kunstenaars: station Lembeek
7. **Paassoldaten** – Nitra Art: station, Lembeek
8. **Rouwruiimte** – Monja/Viva Pintura: begraafplaats Gaasbeeksesteenweg, Halle
9. **Jungle/oerwoud** – Bart Smeets en Steve Locatelli, Paterskerk, Halle



6



4



9

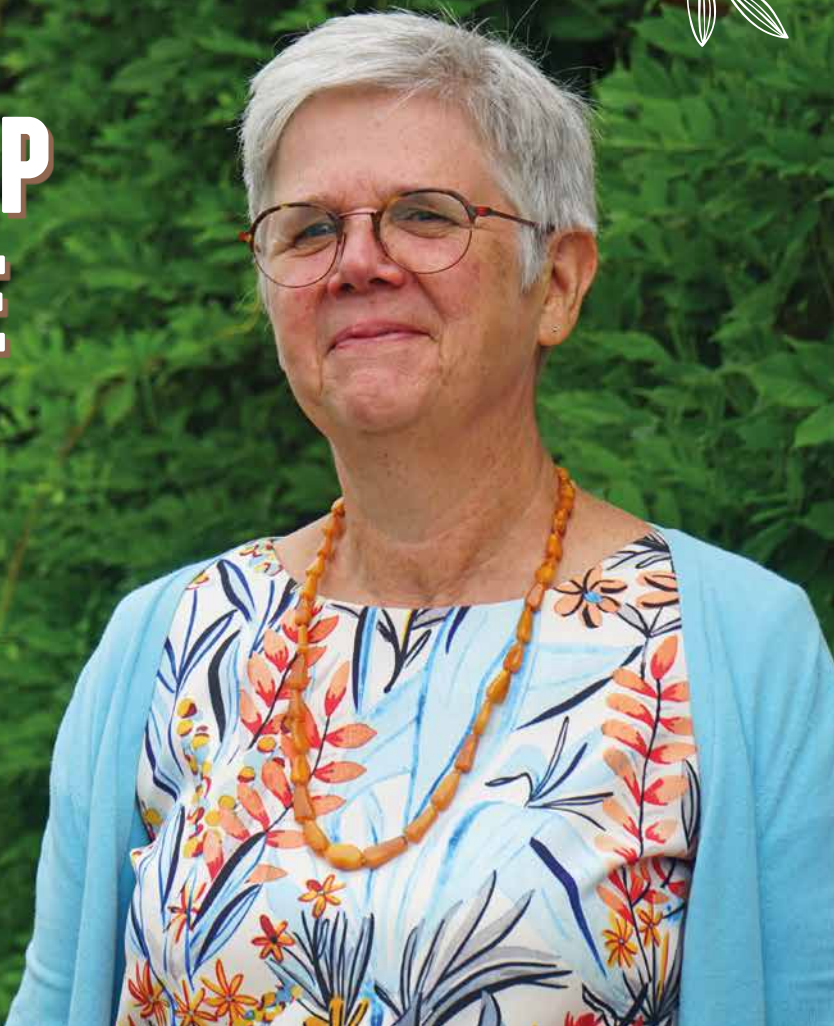


3

7



# HOE HET LANDSCHAP DE POËZIE BESTUIFT



8

Afgelopen zomer steeg er witte rook op boven de oude pastorie van Gaasbeek, de kantoren van Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei. Anne Vandergoten werd verkozen tot landschapsdichter en neemt hiermee de fakkel over van Maxime Savoldi. Ze staat te popelen om twee jaar lang ons landschap met poëtische woorden te beschrijven. Een gesprek over hoe het landschap haar gedichten bestuift.

## Vanwaar jouw passie voor poëzie?

Ik schrijf al gedichten van als ik kind was. Als tiener heeft vooral Herman De Coninck mijn liefde voor poëzie aangewakkerd. Lange tijd schreef ik enkel voor mezelf. Later deelde ik mijn teksten met familie en vrienden. Toen ik zag dat er een poëziecursus georganiseerd werd in CC De Ploter in Ternat, schreef ik me in. Sinds meer dan 10 jaar ben ik er aangesloten bij een groep amateur-dichters die onder begeleiding van Ivo Van Strijtem elkaars

gedichten becommentariëren en bijsturen tijdens het Poëziecafé.

## Waarom heb jij je kandidaat gesteld als landschapsdichter van Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei?

Het Pajottenland is al vaak een inspiratiebron geweest voor mijn gedichten. Ook bomen spelen er een belangrijke rol in. De stap naar het landschap is snel gezet. De taak van de landschapsdichter is me op het lijf geschreven. Ik wil meer mensen

“Met een open blik landschapsparels ontdekken.”

laten kennismaken met de schoonheid en het karakter van onze regio en zijn bewoners, hen tonen hoe ze met een open blik verborgen parels kunnen ontdekken, vaak vlakbij. Tegelijkertijd wil ik ook wijzen op de kwetsbaarheid en de vergankelijkheid en vragen stellen bij de oprukkende verstedelijking die je op vele plaatsen ziet, zonder te oordelen. Landschapsdichter zijn, is voor mij de ideale manier om naar buiten te treden en mijn gedichten te delen met een groter publiek.

Leg je neer in de armen  
van een weide  
en kijk



## uitnodiging

leg je neer in de armen  
van een weide  
en kijk

hoe uit de buik  
van de aarde  
de bieten

hoe de bomen  
ze vragen  
blijf bij ons

hoe de aarde ademt

kijk  
hoe de stad  
de aarde aanvreet

hoe harde hoeken  
hoe rechte lijnen  
hoe beton

hoor  
de aarde zwijgt

registreer en bewaar

“Bekijk mijn  
gedichten gerust  
vanuit je eigen  
leefwereld.”

## er is nog zoveel

nu we elkaar zolang kennen  
weet ik het zeker

wie beschutting zoekt  
wie nood heeft aan fluïsteren  
en schaduw  
vindt hier de holle weg  
koker van groene kalmte

wie met een hoofd vol stof  
de ogen wijd open een pad inslaat  
de deining ziet van kerktorens en  
een landschap dat nooit stilstaat  
komt helder thuis

*Dit gedicht werd geschreven naar aanleiding van 30 jaar Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei. Deze parelen bruiloft van de organisatie met het landschap werd begin september gevierd in de pastorietaan van Gaasbeek. Een feestelijk moment waarbij iedereen die ver of dicht betrokken is bij het Regionaal Landschap samen het glas en de soepkas konden heffen.*

## landschap

het landschap was er al  
toen er nog geen woorden waren  
voor akkers, heuvels, vlakten  
voor bomen, bossen, struikgewas  
en ook voor uitgestrekt niet

intussen zijn de woorden daar  
en zal het landschap altijd groter zijn

wie de oude brouwerij ziet  
veranderen in woonblokken  
zich afvraagt waar de gueuze  
en het jaagpad kiest  
ziet het glas weer vollopen

wie moe van snelwegen en treinen  
de weg niet meer vindt  
volgt de knotwilgen  
ze rijgen stukken aarde aan elkaar  
als parels

er is nog zoveel

## Wat vind je zo bijzonder aan ons landschap?

Zonder twijfel de variatie. Wij gaan vaak wandelen en doorkruisen dan akkers en bossen, lopen langs veldwegjes en holle wegen. Het glooiende van het Pajottenland zorgt ervoor dat je tijdens een wandeling enorm veel kunt zien. Zo deden we onlangs een wandeling waarbij we de kerk van Heikruis al wandelend zagen deinen in het landschap. Een prachtig tafereel.

## Wat is jouw band met de regio?

Hier voel ik me thuis. Mijn moeder is Limburgse en ik heb er ook tot mijn negen jaar gewoond. Daarna zijn we naar Schepdaal verhuisd en nu woon ik met mijn man in Ternat. Mijn man is zelf afkomstig uit Vollezele. Dat dorp is voor mij het hoogtepunt van het Pajotse landschap. Je geraakt er nooit op uitgekeken. De Zennevallei kende ik iets minder goed, maar daar heb ik deze zomer verandering in gebracht. In het zomernummer van PenZine stonden fietsroutes rond Halle

en ik heb de koe dan maar meteen bij de hoorns gevat en ben deze gaan uitproberen. Het was een aangename ontdekkingsstocht.

## Hoe zou je onze regio omschrijven?

De vruchtbaarheid van de aarde weerspiegelt zich in het gulle karakter van het dorpsleven. De mentaliteit van hard werken en daarna uitbundig genieten spreekt me erg aan. Hier doen mensen niet gecompliceerd, maar genieten ze van het leven. De volksfeesten die dit jaar opnieuw kunnen plaatsvinden, zijn daar een prachtige illustratie van. Denk maar aan de Vlaamse kermis van de Koninklijke Harmonie Sint-Cecilia in Sint-Martens Lennik. Deze staat jaar na jaar met stip aangeduid in mijn agenda (lacht). Op een vrije dag trek ik er vaak op uit voor een lange wandeling of een fietstocht in het mooie landschap. Voor mij is dat de perfecte manier om de batterijen weer op te laden en volledig tot rust te komen. Ik ben zo trots op deze streek.

## Hoe ga jij tewerk als dichter?

Om een gedicht te schrijven zet ik eerst en vooral mijn zintuigen in om de omgeving en gebeurtenissen in me op te nemen. Daarna volgt er een lang distillatieproces om de essentie te kunnen weergeven en vervolgens compact te schrijven.

## Wat verwacht je van je schrijverschap als landschapsdichter?

Van het Regionaal Landschap verwacht ik leuke opdrachten. Ik vind het boeiend om in opdracht te schrijven. Daarnaast wil ik mijn steentje bijdragen om poëzie toegankelijk te maken. Het is mogelijk om te schrijven over de pracht waardoor we omringd worden, zonder ingewikkeld te doen. Voor mij is het belangrijk dat mensen iets herkennen in mijn gedichten. Hoe ze het juist interpreteren, vind ik minder belangrijk. Niet iedereen hoeft erin te lezen wat ik bedoelde. Iedereen mag mijn gedichten bekijken vanuit zijn of haar eigen leefwereld.



# PODIUMKUNSTEN OP KINDERMAAT

**Dat theater, dans en muziek kunst zijn, staat buiten kijf. Maar een goede voorstelling op kindermaat maken, dat is pas wat. Met de grote K van kunst, kind en Kinderstreken. Dit laatste niet met de K van kattenkwaad, maar volledig in het teken van de samenwerking van de cultuur- en gemeenschapscentra in onze regio. Loes van CC 't Vondel vertelt er ons meer over.**

## Kinderstreken. Leg eens uit...

We bundelen met 'KinderStreken' al het familietheater van de CC's en GC's van Pajottenland & Zennevallei in een handige folder. Dus 'Kinder' verwijst naar kindervoorstellingen en 'Streken' naar 'onze streek', de regio Pajottenland & Zennevallei. Onze folder wordt momenteel via de scholen in elke boekentas verdeeld in ondertussen acht gemeenten. Goed voor zo'n 18.000 exemplaren!

## Waarom doen jullie dit?

Jong geleerd, is oud gedaan. Dat geldt ook voor cultuur. En hoe fijn is het om met je kind, kleinkind, buurmeisje, petekind een muziek- of theatervoorstelling mee te pikken. Er is best wat aanbod in de regio voor kinderen, maar dit valt lokaal niet altijd op als zijnde een voorstelling op kindermaat. In de folder bundelen we alles in één kaart. Zo zie je in een oogopslag waar en wanneer je voor een kindvriendelijke voorstelling terecht kan. De kleuters van vandaag zijn immers het publiek van morgen! Via deze communicatieactie bereiken we naast de jonge kinderen ook hun ouders die misschien de weg naar onze cultuurhuizen nog niet kennen. Door een eerste contact in familiaal verband verlagen we voor hen de drempel.

## Hoe worden kindervoorstellingen gekozen?

Het podiumaanbod dat verwerkt zit in de KinderStrekenfolder stemmen de jeugdprogrammatoren samen af. We bespreken voorstellingen, prospecteren en zoeken naar die podiumpareltjes die we heel graag in onze regio willen tonen aan het brede publiek. We zien er ook op toe dat overlapping van

eenzelfde podiumvoorstelling zo weinig mogelijk of niet aan de orde is. Dit zorgt voor een rijk, uiteenlopend en kwalitatief familieaanbod in de regio.

## Waar moeten we deze winter zeker met onze kroost naar toe?

Als je warmte zoekt in de herfstvakantie, kan je bij CC 't Vondel in Halle terecht voor de voorstelling 'Broos' van theater Speelman met magische balloncreaties en livemuziek. In Westrand mag je warmte zelfs heel letterlijk nemen met de circus- en vuurperformance 'Hope' van Sprookjes Enzo. Op Kunstendag voor Kinderen, die plaatsvindt op zondag 20 november, zal er in de Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode de voorstelling 'Miss Wifi' van Ensemble Leporello op het podium staan blinken waar techniek en wetenschappelijke experimenten de fantasie prikkelen. Ook staan er 10 kinderfilms gepland tijdens de herfst- en winterperiode.

## Wat doen jullie nog?

Elk cultuurseizoen plannen we een actie, voorstelling of project met onze werkgroep. Zo hebben we vorig seizoen de productie 'Chasse Patate' van Studio Orka een plek gegeven in de streek. Dit zorgde voor een publieksbereik van 3000 tickets op negen voorstellingsmomenten. Enkel door op deze manier samen te werken kunnen we zo'n prachtige producties naar onze regio brengen.

“Jong geleerd is oud gedaan, dat geldt ook voor cultuur.”

“Een rijk, uiteenlopend en kwalitatief familieaanbod in de regio.”



Van links naar rechts: Lise [CC de Meent], Loes [CC 't Vondel] en Jana [CC De Plotter].

**MISS WIFI**  
ENSEMBLE LE PORELLO  
GC De Boesdaalhoeve  
20 nov – 15u



**HOPE**  
SPROOKJES ENZO  
CC Westrand  
4 nov en 5 nov – 19u30

**BROOS**  
THEATER SPEELMAN  
CC 't Vondel  
3 nov – 15u



## MEER INFO

Zin gekregen om er met je koter op uit te trekken? Neem dan vlug een kijkje in onze uitkalender of op [www.wezender.be](http://www.wezender.be).



# VILLA SERVAIS HERLEEFT

Met zijn cello staat François Servais parmantig op de Grote Markt van Halle. Maar zijn villa stond er decennialang verkommerd bij. Ruim vijf jaar geleden kochten Geert De Poorter en Maud Leschevin het gebouw. Na een lange restauratie werd het een stijlvolle B&B, tearoom en concertruimte waar herinneringen aan de 19de eeuw en de bekende Halse cellist de sfeer bepalen.

Geen Villa Servais zonder François Servais (1807-1866). Het levensverhaal van de Hallenaar leest als een sprookje. Hij werd geboren als zoon van een schoenlapper die ook best wel een deuntje viool kon spelen. Zijn zoon raakte in de ban van de muzieklanken, maar het gezin had geen geld om voor de jongen een viool te kopen. Dus knutselde zijn vader er eentje met een klomp en wat oude snaren, althans volgens Wikipedia. Het talent van de jonge Servais werd opgepikt door markies Jules de La Croix de Chevières de Sayve die hem hielp lessen te volgen.

En met succes. Kleine François werd een virtuoos cellist, dirigent en componist. Hij reisde Europa rond en trad in 1839 zelfs op aan het hof van tsaar Nicolaas I. Zijn talent maakte zo'n indruk op de Russische adel, dat prinses Tatiana Vasilievna Yousoupov hem een dure Stradivariuscello uit 1701 zou helpen financieren. Dezelfde cello waarmee Servais op het marktplein van Halle in brons werd vereeuwigd. Door zijn eigen schoonzoon trouwens, de Poolse beeldhouwer Cyprien Godebski.



## Verfijnde geschiedenis

In 1847 liet Servais zijn villa bouwen. Een elegant gebouw met Zuiderse flair waar hij graag musici en kunstenaars ontving. De villa is een verfijnd stukje Halse geschiedenis dat in de jaren '80 toch in verval raakte. Tot Geert De Poorter en Maud Leschevin het pand in 2016 kochten.

"Het plan was om in Frankrijk een B&B te openen als we met pensioen zouden gaan. Maar toen Villa Servais te koop kwam, hebben we onze plannen aangepast. Dit prachtige gebouw met zijn rijke geschiedenis in mijn thuisstad was een buitenkans", vertelt Geert. In ruim vijf jaar tijd werd de villa in al haar glorie hersteld en omgevormd tot B&B met acht kamers en een tearoom. Goed om weten: de B&B kreeg het label van fietsvriendelijk logies.

"Wij luidden de zevende periode van de geschiedenis van Villa Servais in. Eerst was er de periode van Servais zelf, na zijn dood werd het gebouw omgevormd tot tweewoonst. Tijdens WOII deed het dienst als soldatenkwartier voor Duitse soldaten. Na de oorlog werd het een woonst voor wel negen gezinnen van rijkswachters. Daarna werd het een schoolgebouw, en uiteindelijk wachtte het verval."

## Misia

Geert en Maud lieten alle ruimtes opnieuw indelen volgens de originele plannen. Ook de Italiaanse stijl herleefde."



VERDEELPUNTER  
IN DE KIJKER

De acht logeerkamers werden genoemd naar de oorspronkelijke bewoners, tijdsgenoten, componisten of familieleden. Zoals de kleindochter van Servais: Misia. Zij was zelf een begaafde pianiste en werd de muze van belangrijke Parijse kunstenaars als Toulouse-Lautrec en Renoir.

## Afternoon tea in Le Grand Salon

Bustes, schilderijen, vaandels en andere kunstwerken roepen herinneringen op aan de 19de eeuw. De Salle de Musique op de gelijkvloerse verdieping wordt opnieuw gebruikt als intieme concertruimte. De Salle de Travail, waar Servais componeerde en muziek speelde, dient als tentoonstellingsruimte voor lokale kunstenaars. En dan heb je nog Le Grand Salon waar de muren getooid zijn met bijzondere Aziatische muurschilderingen van rond 1860.

"Azië was een geliefd onderwerp. Het was ook de tijd dat de afternoon tea werd geïntroduceerd door de Britse koningin Victoria. Dat bracht ons op het idee om zelf een tearoom te openen." De afternoon tea wordt geserveerd op zaterdag en zondag.

## MEER INFO

[www.villaservais.be](http://www.villaservais.be)



Op 24 en 25 november geeft het koor Vox Veroni uit Lembeek een concert in de Salle de Musique van Villa Servais.

## W E D S T R I J D

### ZIN OM MET TWEE TE GENIETEN VAN EEN HEERLIJKE AFTERNOON TEA IN LE GRAND SALON VAN VILLA SERVAIS?

Waag dan je kans en stuur ons het juiste antwoord op de volgende vragen.

Uit alle juiste antwoorden trekt een onschuldige hand twee winnaars.

**Wie bedacht het concept van de afternoon tea?**

**Hoe heet de kleindochter van François Servais die de muze werd van veel Parijse kunstenaars?**

Mail je antwoorden (met vermelding van je contactgegevens) voor 15 december 2022 naar [annelies.desmet@dilbeek.be](mailto:annelies.desmet@dilbeek.be) of stuur ze op naar CC Westrand, t.a.v. Annelies Desmet, Kamerijklaan 46, 1700 Dilbeek.







Michael Van Peel



Grof Geschud



Nele Bauwens

# DE KEUZE VAN... RAF WALSCHAERTS



12

Raf Walschaerts is de helft van het cabaretduo Kommil Foo. Al 25 jaar lang staat hij samen met zijn broer op de planken met humor, theater, muziek en veel liefde voor het vak. We lieten hem het nieuwe cultuurseizoen van de regio Pajottenland & Zennevallei eens uitspitten. Hij vertelt ons ronduit over zijn lijstje met favoriete voorstellingen.

**We staan aan het begin van een nieuw cultuurseizoen. Kijken jullie daar zelf ook naar uit?**

Een nieuw cultuurseizoen is het begin van ons werkjaar, dus na de vakantie kijk ik daar altijd naar uit. Ondanks dat we al 20 voorstellingen gemaakt hebben, is het zeker nog geen routine. Integendeel, het wordt steeds spannender.

**Ga je zelf ook naar collega's kijken of zit je tijdens de vrije avonden liever in je eigen zetel?**

Het woord collega's is cruciaal in jouw vraag; met de jaren ken ik natuurlijk heel wat mensen en tussendoor en als het past, ga ik graag eens naar hen kijken. Wij spelen 4 avonden per week: van woensdag tot zaterdag, dus zijn er wel nog enkele dagen over om zelf in een concertzaal of theater te gaan zitten.

**We vroegen jou om door het cultuursei-**

**zoen te snuisteren. Is er een voorstelling die er meteen uitspringt?**

'Welcome to the Rebellion' van Michael Van Peel, dat vond ik de beste Van Peel die ik ooit gezien heb. En dat wil wat zeggen, want ik ben al heel lang fan en heb bijna alles gezien. Zeer intelligent altijd. Ik vond het heel straffe kost en schoon. Hij doet je wankelen. Vaak zit ik mij af te vragen: wat is mijn standpunt? Meer dan vroeger gooit hij iets op tafel waar je moet over nadenken. De nar die een spiegel voorhoudt, dat gevoel gaf hij mij nu meer dan ooit.

**Een andere humorvoorstelling die je koos, is 'Broeden' van Grof Geschud. Vertel eens waarom het publiek naar deze voorstelling moet gaan kijken.**

Dat kan je echt cabaret noemen, ze vallen zowel onder het genre humor, als muziek. Ik ken hen heel goed omdat ik vier jaar geleden hun afstudeervoorstelling heb

geregisseerd. Dit is hun tweede voorstelling. Het is universeel van thema, ze spitten hun relatie uit want ze zijn ondertussen niet meer samen. Ik ging uit interesse kijken en ik was heel aangenaam verrast.

**Heb je ook een dansvoorstelling gekozen?**

Ja, ik koos 'Elisabeth gets her way' van Jan Martens. Ik heb deze nog niet gezien, maar een aantal jaren terug zag ik wel 'The dog days are over' en die is me heel erg bijgebleven. Dat was ontwapenend. De acteurs sprongen een uur aan een stuk op en neer. Alleen dat: springen. Op het einde waren ze zo bezweet en uitgeput, zo iets had ik nog nooit gezien.

**Dans is een heel apart genre.**

Ik volg het niet op de voet moet ik toegeven. Ik ga alleen kijken als iemand mij zegt dat ik het absoluut moet gezien hebben. Dans is





*Kommil Foo*



*Jan Martens*



*Abattoir Fermé*



*Circus Ronaldo*

kwetsbaar. Als het pakt, dan pakt het 100% per uur. Het menselijk lichaam zonder taal, er is niets ontroender dan dat.

#### Heb je iets van muziek gekozen?

Nele Bauwens en The Whodads zet ik er met plezier tussen, ook al regisseer ik die voorstelling zelf. The Whodads vind ik altijd fantastisch. Ook bij de vorige monoloog van Nele heb ik haar begeleid, ze is heel goed bezig.

#### Is er nog een voorstelling die je er graag wil toevoegen?

Ja, 'La Cucina dell' Arte' van Circus Ronaldo. Ik heb die voorstelling 15 jaar geleden al gezien. Als Mich en ik een nieuwe voorstelling maken, dan verwijzen we vaak naar scènes uit die voorstelling. Tot vandaag is die voorstelling inspirerend voor ons. Danny is echt een clown van wereldklasse in ons klein landje. Een goeie clown laat een publiek twifelen of ze moeten lachen of huilen. Alleen daarom is het al de moeite om te gaan kijken.

#### Zijn er nog andere voorstellingen die je wil aanraden?

Abattoir Fermé vind ik ook altijd interessant en schoon en nauwgezet theater. Die wil ik zeker ook aanraden als je eens iets helemaal anders wil ontdekken.

#### Je was ooit te gast als Artiest geboekt in de bibliotheken in de regio. Heb je op gebied van literatuur enkele tips? Wat ben je nu aan het lezen bijvoorbeeld?

Ik ben het tweede boek aan het lezen van Anjet Daanje over de zusjes Brontë, het heeft de mooie titel 'Het lied van ooievaar en dromedaris'. Haar eerste boek,

'De herinnerde soldaat' gaat over een Nederlandse vrouw en speelt zich af in het Gent en Kortrijk van 100 jaar geleden. Een fantastisch boek. Ik ben er heel erg van onder de indruk en ik raad het ook iedereen aan. De meeste mensen hebben nog nooit van haar gehoord terwijl ze wel al op de Librislijst stond, maar ze is nog niet helemaal doorgebroken.

**“Een goeie clown laat een publiek twifelen of ze moeten lachen of huilen.”**

#### DE TIPS OP EEN RIJTJE

- **Michael Van Peel**  
Welcome to the Rebellion  
7 oktober – Westrand Dilbeek
- **Jan Martens**  
Elisabeth gets her way  
8 december – Westrand Dilbeek
- **Nele Bauwens**  
Cabaretvoorstelling  
13 januari – Westrand Dilbeek  
25 februari – Baljuwhuis Galmaarden  
31 maart – CC 't Vondel Halle
- **Kommil Foo**  
Grind  
9 maart – CC De Plotter Ternat  
12 maart – CC 't Vondel Halle
- **Abattoir Fermé**  
Glitch  
6 april – CC de Meent Alsemberg
- **Circus Ronaldo**  
La Cucina dell' Arte  
1 tot 4 juni – Kasteel Kruikenburg Ternat. Tickets via Westrand, GC Warande of CC De Plotter.

**ONTDEK HET VOLLEDIGE AANBOD IN DE REGIO OP [WWW.WEZENDER.BE](http://WWW.WEZENDER.BE)**



## KUNST EN ONTMOETING

# DE KUNSTHOEVE EN HET MINISTERIE VAN TIJD

**Best wel kunstminnende mensen, hier in het Pajottenland en de Zennevallei. Die liefde voor creativiteit en kunst delen ze graag. We gingen langs bij twee opvallende initiatieven, waar je bovendien welkom bent om iets te drinken of te eten. Kunstschilder en fotograaf Thierry Van Vreckem kan immers ook een stevig stukje koken. Deze drie passies brengt hij samen in de Kunsthoeve in Bever. En in Itterbeek geeft het Ministerie van Tijd kunstenaars van allerlei slag ruimte om te exposeren. Op voorwaarde dat hun kunst betaalbaar is.**

### DE KUNSTHOEVE

Thierry Van Vreckem kijkt uit over de open akkers en glooiingen van Bever, het landelijke dorp waar hij ook het standbeeld van de heks maakte dat in het centrum staat. Het zijn die Pajotse vergezichten die hem inspireren tot zijn schilderijen. "Ik maak krachtige, minimalistische landschappen. Zonder storende elementen, want ik wil dat mensen rust vinden in mijn werk. Ik vertrek van het lijnenspel en mijn fantasie doet de rest. Dat vind je ook terug in mijn kunstfoto's."

Want naast kunstschilder is Thierry ook professioneel fotograaf voor de allergrootste merken en opdrachtgevers. De grootste

vriend – of vijand – van een fotograaf is het licht. "En hier in het Pajottenland heb je het allermooiste licht van het land. Vroeger ging ik vaak naar Arles in Zuid-Frankrijk. Daar vond Vincent Van Gogh het licht het mooist. Maar na dertig jaar ervaring heb ik uitgemaakt dat het mooiste licht gewoon hier thuis te vinden is."

### Beleef de Kunsthoeve

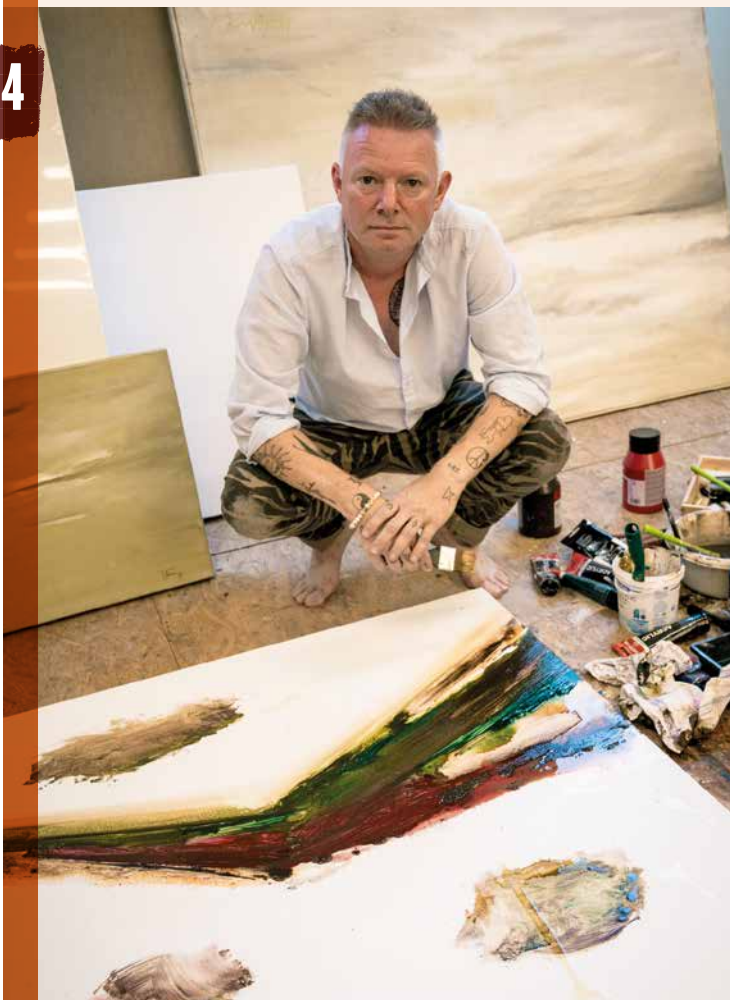
Zijn ervaring deelt hij graag met iedereen met een hart voor kunst en een liefde voor lekker eten. Want Thierry is ook een gepassioneerd hobbykok. "De Kunsthoeve is de plaats waar ik creëer. Ik heb het atelier op de benedenverdieping omgevormd tot een ontmoetingsplaats waar mensen kunnen eten, luisteren, feesten, vergaderen, kijken ... Kortom, beleven. Muzikanten als Jan De Wilde, Willem Vermandere, Johan Verminnen, Guy Swinnen en Eddy Peremans gaven hier al optredens. En tijdens die mooie momenten loopt er altijd een tentoonstelling van mijn werken. Mijn atelier staat trouwens altijd open voor wie er eens een kijkje wil komen nemen naar hoe ik werk."

Je kan al vanaf zes personen een 'private dining' aanvragen. Thierry kookt dan een heel menu in zijn open keuken met uitsluitend topproducten. "Het liefst uit de korte keten. Maar als dat ene unieke product uit Italië moet komen, dan is dat zo. Tijdens een avond of namiddag in de Kunsthoeve snij ik als spreker met plezier een boeiend kunstonderwerp aan. Wanneer ben je een kunstenaar? Of wanneer is kunst kunst? Hoe investeer ik in kunst?"

### Kansen geven

De Kunsthoeve is ook een springplank voor jonge, getalenteerde kunstenaars. "Die geef ik graag de kans om tentoon te stellen. Dat doe ik niet voor iedereen, maar wel voor mensen waar ik in geloof, waarbij ik de passie voor de kunst voel. Ik heb zelf veel te danken aan kunstschilder Frans Minnaert die mij dezelfde kansen heeft gegeven en me de stiel heeft geleerd. Want het is een stiel, je kan niet schrijven zonder het geleerd te hebben. Met kunst is dat net hetzelfde. Frans leerde me dat je er nooit komt als je in je zetel blijft zitten. Je moet ervoor werken. Hij belde je om 5 uur 's ochtends op om te controleren of je aan het schilderen was."

*Wil je een kijkje nemen in het atelier van kunstschilder en fotograaf van Thierry Van Vreckem? Op 18, 19 en 20 november nodigt hij je uit in het open atelier van de Kunsthoeve.*





## HET MINISTERIE VAN TIJD

Aan de heel andere kant van het Pajottenland kan je kunst ontdekken in het Ministerie van Tijd. Neen, dat is geen overheidsinstantie die waakt over onze uren, minuten en seconden. Het nieuwe kunstinitiatief in Itterbeek schenkt – jawel – tijd en ruimte aan een verscheiden groep Belgische kunstenaars. In een fraaie locatie: een statig herenhuis dat destijds dienstdeed als kloostergebouw.

“Het begon aanvankelijk als een online platform rond kunst”, vertelt initiatiefnemer Åke Verstraelen. “Mijn vrouw en ik hebben allebei een natuurlijke interesse in kunst. We kwamen in contact met zoveel veelbelovende kunstenaars die wel een duwtje in de rug konden gebruiken. Zo groeide het idee eind vorig jaar om een pop-uptentoonstelling te organiseren. Er namen zes kunstenaars aan deel, in het oude kloostergebouw waar toen ook nog de horecazaak De Hemel op Aarde was gevestigd.”

### Betaalbare kunst

Sindsdien vloog de tijd voor het Ministerie van Tijd. De Hemel op Aarde sloot niet veel later de deuren en het Ministerie palmde het hele gebouw in. Afgelopen zomer exposeerden er twaalf kunstenaars. Ook dit najaar loopt er een boeiende tentoonstelling. Je kan alle werken trouwens kopen en je hoeft daarvoor niet eens over een groot kapitaal beschikken. “Want we hanteren een aantal basisregels in het Ministerie van Tijd”, zegt Åke. “We moeten allebei achter de kunstenaars staan die we uitnodigen. En de kunstwerken moeten betaalbaar blijven.”

De selectie kunstwerken is heel divers, net als de kunstenaars zelf. “We willen een heel breed en toegankelijk aanbod, waarbij iedereen wel iets vindt dat hem of haar boeit. We tonen fotografie, keramiek, beeldende kunst, schilderkunst, illustraties.” Zoals de wat surreël illustratieve werken van Els Cools, een Belgische



die woont en werkt in Denemarken. Of de verhalen van de jonge striptekenaar Stef Janssens. Je vindt alle exposerende kunstenaars op de website van het Ministerie van Tijd.

### Kunstcafé

Het Ministerie is meer dan een galerij. Het blijft een platform voor kunst en je kan er ook gewoon iets drinken in het sfeervolle café. Dat is open van vrijdag tot en met zondag. “Een kunstcafé met kwaliteitsvolle wijnen uit Het Wijnatelier in Vlezenbeek. Waar je bij de koffie nog een echte praline van Neuhaus krijgt. Waar ook kaas uit Bever en natuurlijk Oude Geuze en Oude Kriek op de kaart staan. De goede, lokale producten dus. Een warme keuken is er niet, maar een stukje taart kan je wel krijgen.”



# DE FLAMBOYANTE KUNST VAN MICHAËL PEETERMANS

De kunstwerken van Michaël Peetermans zijn kleurrijk, uitbundig en joviaal. Eigenlijk net als de kunstenaar zelf. En je vindt ze over heel de streek: op de muren van horecazaken in Halle, in galerie MixArt in Dilbeek, in hartje Lembeek, in zijn atelier in Herne, maar evengoed in het Louvre en straks zelfs in een galerie in Seoel.

16

Als we Michaël spreken, staat hij op het punt om naar Tomorrowland te vertrekken. Niet als festivalganger, maar als muzikant. Hij is percussionist in De Fanfarettes dat als de Tomorrowland Marching Band voor extra sfeer zorgt. "Muziek en schilderen, dat houdt me al bezig van mijn zestiende", vertelt hij. Met dat schilderen gaat het beter dan ooit. Zijn reeks René Casso is een kleurrijke knipoog naar onze Belgische cultuur, net als zijn gekleurde mosselen. Maar evengoed vindt hij inspiratie in potvissen, in auto's of in de geschiedenis van de streek waar hij woont.

## Hoe is het voor jou allemaal begonnen?

Met een zieke leraar op school. Ik was zestien jaar en volgde grafische technieken, een richting met acht uur tekenen per week. Toen onze tekenleraar ziek werd, kregen we studie van kunstenaar Michel Janssens uit Roosdaal. Die vroeg ons een wit blad te nemen en een object te tekenen. Toen ik hem zei dat ik geen object had, nam hij mijn pennenzak en draaide die om op mijn bank. 'Voilà, objecten

genoeg', zei hij. Dat heeft mijn kijk op het leven bepaald. Je hebt bij wijze van spreken geen kurkentrekker nodig om een fles te openen, je komt al heel ver met wat creatiever te denken.

## In 2013, als 25-jarige, werd je professioneel kunstenaar.

### Hoe ging dat?

Dat kwam eigenlijk vanzelf. Ik speelde toen mee met de JOE fm Band en in de VTM Parades. Om mijn betalingen beter te kunnen ontvangen, had ik een btw-nummer aangevraagd. In die periode had ik ook net mijn eerste muurschildering gemaakt voor pastabar BASTA in Halle. Horecazaken willen natuurlijk ook een factuur, dus kwam het goed uit dat ik net een btw-nummer had. Dat diende zowel voor mijn muziek als mijn schilderwerk.

## Hoe is je werk geëvolueerd over de jaren heen?

Van mijn 16 tot mijn 18 jaar maakte ik vooral Afrikaans geïnspireerde abstracte

werken. Met silhouetten en zonschalen. Van mijn 18de tot mijn 21ste heb ik niet veel gemaakt.

**"De regio brengt me tot rust."**

Op die leeftijd staat je hoofd op feesten, althans bij mij was dat zo. Maar op een dag vroeg Sigge, de uitbater van het Lem'n Rock Café in Lembeek, of ik een schildering van een Volkswagen op het plafond van zijn zaak zou kunnen maken. Op het plafond leek me te moeilijk, maar op papier zag ik dat wel zitten. Zo kreeg ik de smaak opnieuw te pakken. Toen pastabar BASTA me vroeg een grote muurschildering te maken, heb ik kunstenaar Jan Vankeerberghen gevraagd om samen te werken. Kort nadien hebben we voor Lembeek de geschiedenis van het dorp verbeeld op een metersgroot doek in het centrum. Stilaan maar zeker groeide ik in mijn werk. Tijdens mijn potvisreeks, een viertal jaren geleden, drong het besef tot me door dat ik eigenlijk wel goed bezig was. Ik begon mijn werk serieuzer te nemen en investeerde volop in meer projecten en exposities.



### Verliep het altijd van een leien dakje?

Met mijn potvisreeks steeg ik een 'level', maar dat bracht nieuwe uitdagingen met zich mee. Na mijn eerste internationale beurs in Parijs ging ik in zee met een Franse galeriehouder. Dat verliep niet zoals gepland. Hij zou werken van mij exposeren in New York, in Shanghai, Miami en zo meer. Maar uiteindelijk zijn de werken er nooit geraakt. Het heeft me nog veel moeite gekost om mijn werken terug te krijgen. Het heeft me geleerd voorzichtiger te zijn.

### Je woont in Herne. Hoe belangrijk is de streek voor jouw kunst?

Ik ben hier thuis. Maar mijn inspiratie haal ik uit meer mondaine plekken. Knokke, Sint-Martens-Latem, Monaco, de Côte d'Azur. Daar worden de gekste dingen gecreëerd op alle gebied. Textiel, auto's, kunst, alles is er flamboyant en gek. Maar er wonen? Neen, dank u. Onze streek heeft veel meer te bieden dan de Côte d'Azur. Daar heb je alleen water en bergen, hier heb je de vier seizoenen die elk hun charme hebben. Er is altijd wel een mooi tafereel te zien als je over de boerenwegen rijdt. En dat doe ik vaak; ik rij heel graag met de auto door de streek. Dat brengt me tot rust en dan pruttelen nieuwe ideeën.

### Dat rustige landschap staat in schril contrast met je werk. Hoe zou je je werk beschrijven?

Figuratief, kleurrijk, flamboyant. Mijn moeder is een Dominicaanse. Daar wordt met veel kleur gewerkt, met veel jovialiteit. Ik ben zelf ook heel uitbundig en joviaal, dat is wie ik ben. Mijn werken zijn daar een weerspiegeling van.

### Achter welk lokaal werk dat je maakte zit het mooiste verhaal?

Het mooiste en misschien ook gekste verhaal heeft alles te maken de oude Volvo die ik een nieuw kleurtje heb gegeven. Dat was op vraag van de vorige eigenaar van Volvo Sterckx – toen De Smet – in Zellik. Het verhaal begon in restaurant Les Eleveurs in Halle waar we heel toevallig al lachend aan de praat zijn geraakt. Hij nodigde me de dag erna 's ochtends uit in de Volvogarage en vroeg me wat werken mee te brengen. Ik zei hem dat ik wel eens een Art Car wilde maken, zoals Andy Warhol en Roy Lichtenstein deden voor BMW. Hij nam me mee naar een oude Volvo Bertone in de kelder. Een gelimiteerde versie waar

“Mijn werk is uitbundig en joviaal. Net als ik.”

er maar een zesduizend van gemaakt zijn. Ik kreeg carte blanche. Drie maanden lang heb ik aan de auto gewerkt. Mijn vriendin was hoogzwanger en bleef bij me. Op 31 december is onze dochter geboren. Midden januari 2014 was auto klaar. Ik ben goed vergoed voor het werk. Toch wilde ik niet 100% betaald worden. Ik vroeg of ik de auto gewoon af en toe kon gebruiken. Dat was de deal, en die geldt nog steeds. Ik droom ervan om er eens mee naar Monaco te rijden om op een expo te tonen.”

### Wat staat er nog op jouw planning?

Veel. Ik wil internationaal doorbreken. De vooruitzichten zijn alvast veelbelovend. Begin september exposeer ik in het Louvre. In december pakt een galerie in Seoel, Zuid-Korea, uit met mijn werk. De galerie heeft me opgepikt

via Instagram. Ik zou nadien nog graag in Tokio exposeren, in Dubai, op de kunstbeurs Art Basel in Miami. Maar daarvoor moet je al in de heel hoge rangen zitten. Maar het is mijn doel. Ik wil dat als iemand zegt: 'Ik heb een Peetermans aan de muur hangen', iedereen dan weet wat dat betekent. Ik heb er het volste vertrouwen in.



MEER INFO

[www.michaelpetermans.com](http://www.michaelpetermans.com)

# UIT IN DE REGIO

## OKTOBER

**ZA 22.10 - 20:00**  
**ROCKCONCERT** Machiavel  
GC de Moelie

**ZA 22.10 - 20:30**  
**HUMOR** Loslaten  
Jan Van Looveren  
CC 't Vondel

**ZA 22.10 - 20:15**  
**THEATER** Egmont  
Het Banket, I Solisti en  
Vlaams Radiokoor  
CC De Meent

**MA 24.10 - 19:30**  
**LEZING** Wanhoop in de  
Wetstraat  
Ivan De Vadder  
CC Coloma - Landhuis de  
Viron

**WO 26.10 - 20:00**  
**LEZING** Van Eyck, Purcell  
& Bach: Verhalen van  
verborgen betekenissen  
Koen Uvin  
GC Herne

**WO 26.10 - 20:00**  
**MUZIEK** Grind  
Kommil Foo (try-out)  
GC Het Koetshuis

**DO 27.10 - 20:30**  
**HUMOR** Broeden  
Grof Geschud  
Westrand

**DO 27.10 - 20:30**  
**MUZIEK** Straks is ook goed  
Yevgueni  
CC 't Vondel

**DO 27.10 - 14:00**  
**HUMOR** Seniorenmiddag  
Jef De Smedt  
GC Het Koetshuis

**DO 27.10 - 20:00**  
**THEATER** Misdaad en straf  
Lazarus  
CC De Ploter

**DO 27.10 - 20:30**  
**HUMOR** Mag ik even?  
Kamal Kharmach (try-out)  
GC De Boesdaalhoeve

**DO 27, VR 28 & ZA  
29.10 - 20:00**  
**ZO 30.10 - 15:00**  
**MA 31.10 - 18:00**  
**TONEEL** De Kleine Prins  
Jeugdtheater Jomo  
GC Warande

**VR 28.10 - 19:30**  
**LITERAATUUR** De kast van...  
Natali Broods  
Bibliotheek Dilbeek

**VR 28.10 - vanaf 18:00**  
**WANDELING** Halloweentocht  
Liedekerke

**VR 28.10 - 20:15**  
**MUZIEK** Praatverzachter  
Jan Vanlaet  
CC De Meent

**ZA 29.10 - 20:30**  
**MUZIEK** Flore  
Gabriel Rios En Vivo  
Westrand

**ZA 29.10 - 20:15**  
**MUZIEK** The history of New  
Wave  
Stijn Meuris & band  
CC De Meent

**ZA 29.10 - 20:00**  
**MUZIEK** Made in Belgium  
Living Roots  
CC De Ploter

**ZA 29.10 - 20:30**  
**MUZIEK** Mysterium  
Jef Neve & muzikanten  
CC 't Vondel

**ZA 29.10 vanaf 10:00**  
**ZO 30.10 vanaf 14:00**  
**16<sup>e</sup> dag van de Oude Geuze**  
Streekproductencentrum Halle

## NOVEMBER

**DI 01.11 - 15:00**  
**HUMOR** Proper lakens  
Sven De Ridder company  
CC De Meent

**WO 02.11 - 14:00**  
**FILM** The Addams Family II:  
Op Avontuur (6+)  
Westrand

**DO 03.11 - 20:30**  
**MUZIEK** history of new wave  
Stijn Meuris en band  
Westrand

**DO 03.11 - 20:15**  
**THEATER** Theater-aan-zee  
on Tour  
CC De Meent

**DO 03.11 - 20:00**  
**MUZIEK** Caesar Tour  
Meskerem Mees  
CC De Ploter

**VR 04.11 - 20:15**  
**MUZIEK** Flore  
Gabriel Rios  
CC De Meent

**VR 04.11 - 19:30**  
**ZA 05.11 - 19:30**  
**CIRCUS** HOPE (alle)  
Sprookjes enzo  
Westrand parking

**VR 04.11 tot ZO 06.11**  
**- vanaf 18:00**  
**WANDELING** Lichtparcours  
Dilbeeks Lichtvennoot-  
schap van Vele Handen,  
Groot en Klein  
Westrand parking

**VR 04.11 - 20:00**  
**CONCERT** De Ware Broeders  
CC 't Vondel

**ZO 06.11 - 10:00**  
**FILM** Filmmarathon  
Westrand

**WO 09.11 - 20:30**  
**THEATER** Apenverdriet  
Tania Van der Sanden &  
Lien Thys  
Westrand

**WO 09.11 - 20:30**  
**THEATER** Armand  
Moody Blue Productions  
CC Coloma - OC  
Merselborre

**DO 10.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Bloemlezing  
Stef Bos  
Westrand

**DO 10.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Thank God I'm a  
country girl  
Barbara Dex  
CC 't Vondel

**DO 10.11 - 20:00**  
**MUZIEK** Muziek van op  
't grof huisvuil  
Rosita & Herman De Wit  
GC Herne

**VR 11.11 - 11:00**  
**LEZING** Oorlogen en  
problemen van onze tijd  
Rudi Vranckx  
GC Warande

**ZA 12.11 - 20:00**  
**THEATER** Een paar is twee  
De Grote Foulée (Daan  
Hugaert, Elise Bundervoet  
& Marc Stroobants)  
GC Het Koetshuis

**ZA 12.11 - 20:00**  
**ZO 13.11 - 20:00**  
**MUZIEK** Nacht van Musate  
CC De Ploter

**ZA 12.11 - 20:30**  
**HUMOR** Belgium's least  
wanted  
CC 't Vondel

**DI 15.11 - 20:00**  
**LEZING** Renaissance  
Herman Cornelis  
GC Herne

**WO 16.11 - 20:30**  
**THEATER** Moederpijn  
Karin Jacobs  
CC Coloma - OC  
Merselborre

**DO 17.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Lais  
Westrand

**DO 17.11 - 20:00**  
**THEATER** Ik ben mijn straat  
Toneelhuis: Mokhallad Rasem  
& Jessa Wildemeersch  
CC De Ploter

**DO 17.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Bloemlezing  
Stef Bos  
CC 't Vondel

**DO 17.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Thank God I'm a  
country girl  
Barbara Dex  
GC De Boesdaalhoeve

**DO 17.11 - 19:30**  
**LEZING** Faalangst bij  
kinderen en jongeren  
Vrijtijdshuis Liedekerke

**VR 18.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Mari  
Rosario

**VR 18.11 - 20:00**  
**HUMOR** Mankracht  
Steven Goegebeur  
CC De Ploter

**VR 18 tot 26.11 - 20:00**  
**TONEEL** Wanda's bonte was  
Kultuurkring Verenigd  
Liedekerke  
GC Warande

**ZA 19.11 - 19:00**  
**MUZIEK** Ladiesnight - Het  
beste moet nog komen  
Mama's Jasje  
Westrand

**ZA 19.11 - 20:00**  
**ROCKCONCERT** The Policed  
GC de Moelie

**ZA 19.11 - 20:00**  
**MUZIEK** Solo  
Vitaly Samoshko  
CC De Ploter

**ZO 20.11 - 14:00**  
**KLASSIEK** Cosy Brass Quartet  
& Kurt Van Eeghem  
Huis van Herman Teirlinck

**ZO 20.11 - 10:30**  
**FILM** Meneer Papier (2+)  
Westrand

**ZO 20.11 - 10:00**  
Plotterzondag  
CC De Ploter

**DI 22.11 - 20:00**  
**HUMOR** Soenami  
Soe Nsuki (try-out)  
GC Herne

**WO 23.11 - 20:30**  
**HUMOR** Rebel  
Thomas Smith (première)  
Westrand

**WO 23.11 - 15:00**  
**ZA 26.11 - 10:00/14:00**  
**THEATER** De Grote Zwarte  
Vogel (6+)  
WjThWit en Michiel Alberts  
Westrand

**DO 24.11 - 14:00**  
**MUZIEK** Seniorenmiddag  
Yves Segers  
GC De Boesdaalhoeve

**VR 25.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Luc en Bart, een  
paar apart  
Bart Kaëll & Luc  
Appermont  
CC 't Vondel

**VR 25 & ZA 26.11 - 20:00**  
**THEATER** Kassa Kassa  
Toneel Tijl  
CC De Ploter

**ZA 26.11 - 19:30**  
**DANS** BOK (8+)  
BATMAT  
Westrand

**ZA 26.11 - 20:30**  
**MUZIEK** Checkhovtrio  
CC Coloma - Sint-  
Pieterskerk

**ZO 27.11 - 19:30**  
**KLASSIEK** 28ste  
Servaisconcert  
CC 't Vondel

**ZO 27.11 - 10:00**  
**LEZING** Het moois dat we  
delen  
Ish Ait Hamou  
CC Coloma - Landhuis de  
Viron

**DI 29.11, WOE 30.11  
& DO 01.12 - 14:00**  
**Sinterklaasfeest senioren**  
Cultuur overdag: Sinter-  
klaas, rustig adem blijven  
halen! Ingeborg, Celien,  
Geert Dehertefelt,  
Kristaleon en Connie Neefs  
Westrand

## DECEMBER

**DO 01.12 - 20:15**  
**THEATER** Jonathan  
Bruno Vanden Broecke &  
Valentijn Dhaenens  
CC De Meent

**VR 02.12 - 20:15**  
**MUZIEK** Kempenverhalen  
Tijds Vanneste & de  
Pelikanen  
CC De Meent

**VR 02.12 - 20:30**  
**MUZIEK** De langste nacht  
Lais  
CC 't Vondel

**VR 02.12 - 20:30**  
**HUMOR** Influencer  
Henk Rijckaert  
GC De Boesdaalhoeve

**VR 02.12 - 20:30**  
**MUZIEK** Verminnen 70  
Johan Verminnen  
CC Coloma - Sint-  
Lutgardiskerk

**VR 02 & ZA 03.12 - 20:00**  
**THEATER** Kassa Kassa  
Toneel Tijl

**ZA 03.12 - 14:00**  
**FILM** Ay Ramon!  
Westrand

**ZO 04.12 - 14:30**  
**MUZIEK** Ook de Sint steekt  
zijn vinger in de lucht  
Jan De Smet  
Westrand

**ZO 04.12 - 20:30**  
**HUMOR/MUZIEK** 2022: Het  
Muziekste Jaar Ooit  
Otto-Jan Ham & band  
CC 't Vondel

**ZO 04.12 - vanaf 09:00**  
Sinttocht  
Liedekerke

**DO 08.12 - 20:30**  
**DANS** Elisabeth gets her way  
Jan Martens  
Westrand

**DO 08.12 - 20:00**  
**THEATER** Grijze Tuinen  
Het Gevolg  
CC De Ploter

**DO 08.12 - 20:15**  
**THEATER** Vrede, liefde &  
vrijheid  
Het nieuwstedelijk  
CC De Meent

**DO 08.12 - 20:30**  
**MUZIEK** De Lage Landen-  
liedjes van Plөгsteert tot  
Zoutelande  
Tine Embrechts, Het Lage  
Landenkor en Hans Primusz  
CC 't Vondel - Don Boscockerk

**VR 09.12 - 20:00**  
**MUZIEK** In de kronkels van  
de geest  
Guido Belcanto  
CC De Ploter

**VR 09.12 - 20:00**  
**MUZIEK** 't Gezelligste  
kerstconcert  
Johan Veugelaers, Margriet  
en Celien Hermans  
GC Warande

**VR 09.12 - 19:45**  
**PROEVERIJ** Bier & Kruiden  
Zaal Zennedal Buizingen

**ZA 10, VR 16  
& ZA 17.12 - 20:00**  
**TONEEL** ATK Kokejane  
Baljuwshuis Galmaarden

**ZA 10.12 - 20:30**  
**JAZZCAFE** Otto Kintet  
CC Coloma - OC  
Merselborre

**ZA 10.12 - 20:00**  
**HUMOR** Soenami  
Soe Nsuki  
GC Warande

**ZA 10.12 - 20:30**  
**ZO 11.12 - 15:00**  
**THEATER** The Butcher  
LOD / Gorges Oclou  
Westrand

**ZO 11.12 - 20:00**  
**HUMOR/MUZIEK** 2022: Het  
Muziekste Jaar Ooit  
Otto-Jan Ham & band  
CC De Ploter

**DO 15.12 - 20:15**  
**MUZIEK** Anders dan anders  
Stan Van Samang  
CC De Meent

**DO 15.12 - 20:30**  
**THEATER** Artificiële  
intelligentie  
Lieven Scheire (try-out)  
CC Coloma - OC Merselborre

**DO 15.12 - 14:30**  
**MUZIEK** Seniorenmiddag  
Kerstshow  
The Magical Xmas Singers  
Het Koetshuis

**VR 16.12 - 20:15**  
**THEATER** Vaderlandsloos  
Jr.Ce.S.A.R., Arsenal en KVS  
CC De Meent

**VR 16.12 - 20:00**  
**MUZIEK** Singelong  
Plottercafe

**ZA 17.12 - 20:00**  
**MUZIEK** Der Stern von  
Bethlehem  
Gents Madrigaal Koor  
GC Het Koetshuis - Sint-  
Martinuskerk Strijtem

**ZA 17.12 - 20:30**  
**KLASSIEK** Kerstconcert Da  
kamen die Weisen van  
Morgenlande  
FRAMAGOMI en BHAG-  
ensemble  
Sint-Theresiakerk Dilbeek



**ZO 18.12** - vanaf 11:00  
**MUZIEK** Baby Pärt (8 maanden tot 3 jaar)  
Klankennest  
Westrand

**DI 20.12** - 20:00  
**DANS** Nieuwste ontwikkelingen in de sport  
Hans Vandeweghe  
CC Coloma - Landhuis de Viron

**DO 22.12** - 20:15  
**DANS** Ndoto  
Lucas Katangila  
CC De Meent

**DO 22.12** - 20:30  
**MUZIEK** 20  
Absynthe Minded  
Westrand

**VR 23.12** - 20:00  
**THEATER** Artificiële intelligentie  
Lieven Scheire (try-out)  
CC De Plotter

**ZO 08.01** - 15:00  
**THEATER** plasticBERTRAND (4+)  
DE MAAN, KOPERGIETERY & KGBbe  
Westrand

**WOE 11.01** - 20:15  
**DANS** Het zwanenmeer  
De staatsopera van Stara Zagora (Bulgarije)  
CC De Meent

**DO 12.01** - 20:30  
**MUZIEK** Nijghse vrouwen 2.0  
Astrid Nijgh, Sabien Tiels, Amaryllis Temmerman en Stephanie Struijk  
CC De Boesdaalhoeve

**DO 12.01** - 20:00  
**LEZING** Investeren in de tweede helft van je leven  
Michaël Van Droogenbroeck  
CC Coloma - Landhuis de Viron

**VR 13.01** - 20:30  
**HUMOR** Nele Bauwens swingt het jaar in  
Nele Bauwens  
Westrand

**VR 13.01** - 20:15  
**THEATER** Dial M for Murder  
Loge 10  
CC De Meent

**ZA 14.01** - 20:30  
**KLASSIEK** Muzikale Nieuwjaarscruise  
Flemish Chamber Philharmonic  
Westrand

**ZA 14.01** - 20:15  
**HUMOR** Wake me up when it's over  
Alex Agnew  
CC De Meent

**ZO 15.01** - 10:00  
Ploterzondag  
CC De Plotter

**ZO 15.01** - 10:30/14:30  
**THEATER** Hanafubuki  
Diorama  
CC De Plotter

**ZO 15.01** - 11:00  
**MUZIEK** Aperitiefconcert  
Walter Hus  
CC De Boesdaalhoeve

**ZO 15.01** - 10:30  
**FILM** Wolfy (3+)  
Westrand

**DO 19.01** - 20:15  
**JAZZ** Dear Darkening  
ground jazzlab  
Natasha Kelly  
CC De Meent

**DO 19.01** - 20:30  
**THEATER** Wij  
Lennaert Maes & Andries Boone  
CC Coloma - OC Merselborre

**DO 19.01** - 20:00  
**THEATER** Anatole  
Comp. Marius  
CC De Moelie

**DO 19.01** - 20:30  
**MUZIEK** Senne & Lokko  
Senne Guns (try-out)  
CC De Boesdaalhoeve

**VR 20.01** - 20:30  
**ZA 21.01** - 19:00  
**FESTIVAL** Soirée Composée #1 en #2  
Make some room  
Westrand

**VR 20.01 TOT 28.01** - 20:00 [ZO 15:00]  
**TOONEEL** Doodskopvlinder  
Kamer van Rethorica  
toneelkring De Waag  
CC Warande

**VR 20.01** - 20:15  
**MUZIEK** In de kronkels van mijn geest  
Guido Belcanto  
CC De Meent



**ZA 21.01** - 20:15  
**THEATER** Sartre & De Beauvoir  
Sien Eggers & Frank Focketyn  
CC De Meent

**ZA 21.01** - 20:00  
**MUZIEK** Requiem  
Vocal Art, Tore Johansen & Espen Berg (NO)  
CC De Plotter - Sint-Remigiuskerk Wambeek

**ZA 21.01** - 20:00  
**MUZIEK** Hé Hé wat een Jan  
Jan de Wilde & vrienden  
CC Het Koetshuis

**DO 26.01** - 20:30  
**MUZIEK** Guy Swinnen & the ladies 2  
CC Coloma - OC Merselborre

**DO 26.01** - 20:30  
**MUZIEK** Requiem  
Soetkin Baptist, Vocal art, Tore Johansen en Espen Berg (NO)  
CC 't Vondel

**DO 26.01 & VR 27.01** - 20:00  
**HUMOR** Speech  
Wouter Deprez  
CC De Plotter

**VR 27.11** - 19:30  
**THEATER** BAMBIRAPTOR (9+)  
KOPERGIETERY & KGBbe  
Westrand

**VR 27.01** - 20:30  
**MUZIEK** Kleinkunsteland tussen Antwerpen en Rotterdam  
Lucas Van den Eynden, Barbara Dex en Maggie MacNeal en Wigbert  
CC 't Vondel

## BOERENMARKTEN

**TERNAT**  
dinsdag 14u-18u  
Kerkplein Sint-Katherina-Lombeek

**GOOIK**  
woensdag 16u30 tot 19u  
Edingssesteeuweg - parking rotonde

**KESTER**  
donderdag 15u tot 19u  
Molenstraat

**ROOSDAAL**  
donderdag 16u tot 18u  
Brusselstraat, ter hoogte van de basisschool

**DILBEEK**  
zaterdag 9u30 tot 12u  
Parking van Westrand

**GAASBEEK**  
zaterdag 14u30 tot 17u  
Arconateplein



**ZA 28.01** - 19:00  
**MUZIEK** Arabische nacht  
Safarmusic, Dabke love en Arabische maaltijd  
Westrand



## JANUARI

**VR06 & ZA07.01** - tijdslot  
**LITERAATUUR** Poirotspeel  
Westrand  
**ZA 07.01** - 20:00  
**ZO 08.01** - 14:30  
**MUZIEK** Stille Nacht  
Max Last  
CC De Plotter - op locatie  
**ZO 08.01** - 11:00  
**MUZIEK** Nieuwjaarsconcert  
Harmonie De Dendergalm  
CC Warande



## KINDERSTREKEN

**Za 15.10 - 19:00**  
**THEATER**  
Raspoetin (8+)  
Theater Tieret  
CC De Boesdaalhoeve

**Zo 16.10 - 15:00**  
**THEATER**  
Hans en Grietje, de deurenkomedie  
Compagnie Gorilla  
CC de Moelie

**Zo 16.10 - 13:30**  
**FAMILIEDAG**  
Bos (3+)  
Westrand

**Zo 30.10 - 15:00**  
**THEATER**  
Klaww! (8+)  
Hanneke Paauwe & de studio  
CC De Meent

**Wo 02.11 - 14:00**  
**FILM**  
The Addams Family II (6+)  
Westrand

**Wo 02.11 - 14:00**  
**FILM**  
Hopper en de hamster der duisternis  
CC 't Vondel

**Wo 02.11 - 15:00**  
**FILM**  
Minions: Hoe Gru superschurk werd  
CC De Meent

**Do 03.11 - 15:00**  
**THEATER**  
Broos (3+)  
Theater Speelman  
CC 't Vondel

**Vr 04.11 - 19:30**  
**Za 05.11 - 19:30**  
**THEATER**  
Hope  
Sprookjes enzo  
Westrand

**Zo 13.11 - 15:00**  
**THEATER**  
Mijn vlek (4+)  
Cie O Quel Dommage  
CC Coloma - OC Merselborre

**Zo 20.11 - 10:00**  
**FAMILIEDAG**  
Kunstendag voor Kinderen  
Arabische sprookjes (8+)  
Bibliotheek Herne

**Zo 20.11 - 15:30**  
**FAMILIEDAG**  
Kunstendag voor Kinderen  
Charel & Co Theatermakers  
CC Het Koetshuis

**Zo 20.11 - 10:00**  
**FAMILIEDAG**  
Kunstendag voor Kinderen  
Ateeljee Kadee (8+)  
CC De Boesdaalhoeve

**Zo 20.11 - 15:00**  
**THEATER**  
Miss Wif en Koebrev (4+)  
Ensemble Leporello en Cie des Mutants  
CC De Boesdaalhoeve

**Zo 20.11 - 10:30**  
**FAMILIEDAG**  
Kunstendag voor Kinderen  
Meneer Papier (2+)  
Westrand

**Wo 23.11 - 15:00**  
**Za 26.11 - 10:00/14:00**  
**THEATER**  
De Grote Zwarte Vogel (6+)  
WITHWIT en Michiel Alberts  
Westrand - Castelnof

**Za 26.11 - 19:30**  
**DANS**  
Bok (8+)  
Bakmat  
Westrand

**Wo 30.11 - 14:00**  
**FAMILIEDAG**  
De club van super-pets  
Sinterklaas (3+)  
CC 't Vondel

**Za 03.12 - 14:00**  
**FILM**  
Ay Ramon!  
Westrand

**Zo 04.12 - 14:30**  
**MUZIEK**  
ook de Sint steekt zijn vinger in de lucht  
Jan De Smet  
Westrand

**Vr 04.12 - 15:00**  
**SINTVOORSTELLING**  
De Proefkonijnen  
CC de Moelie

**Zo 18.12 - 11:00**  
**MUZIEK**  
Baby Pärt (+8mdn)  
Klankennest  
Westrand

**Zo 18.12 - 15:00**  
**THEATER**  
Kameleonie (8+)  
Tine Embrechts & band  
CC De Meent

**Zo 18.12 - 14:30**  
**THEATER**  
Wars (8+)  
Tal en Thee  
CC De Plotter

**Wo 04.01 - 15:00**  
**FILM**  
De club van super-pets  
CC De Meent

**Zo 08.01 - 15:00**  
**THEATER**  
plasticBERTRAND (4+)  
De Maan, Kopergieterij  
Westrand

**Zo 15.01 - 10:30**  
**FILM**  
Wolfy (3+)  
Westrand

**Zo 22.01 - 15:00**  
**THEATER**  
Sneeuwwitje, de musical (4+)  
Deep Bridge  
CC De Meent

**Zo 22.01 - 15:00**  
**THEATER**  
Vuil (2+)  
Het Walk  
CC 't Vondel

**Vr 27.01 - 19:30**  
**THEATER**  
Bambiraptor (9+)  
Kopergieterij & KGBbe  
Westrand

Wil je ook je activiteit in deze kalender zien verschijnen? Voer ze in op [www.uitdatabank.be](http://www.uitdatabank.be) en tag met #penzine

**MEER INFO**  
Ontdek alle cultuur- en gemeenschapscentra op [www.wezender.be](http://www.wezender.be)



# THUIS BIJ DE BEKENDSTE KOMIEK VAN HET PAJOTTENLAND

20

*Urbanus voelt zich in zijn nopjes midden de natuur.*

**Met een grote glimlach opent Urbain Servranckx, beter bekend als Urbanus, de deur van zijn gerestaureerde hoeve in Tollembeek. De omgeving ademt rust uit. "Een zalige plaats om te wonen. Ik heb liever beestjes en bomen rond me, dan trams en teveel mensen", lacht hij. We installeren ons in de tuin voor een gezellige babbel waarbij humor nooit ver weg is. We hadden het ook niet anders verwacht ...**

Geboren in Sint-Gertrudis-Pede en sinds 1975 inwoner van Tollembeek, is Urbanus opgegroeid midden de natuur. "Ik ben enorm blij dat ik hier woon. Sint-Gertrudis-Pede is de afgelopen decennia steeds meer verstedelijkt, dus ben ik er niet rouwig om dat ik deze hoeve destijds gekocht heb. We hebben enorm veel verbouwd, want hier stonden vooral koterijen. Als je er dan deftig wil wonen, wordt de varkensstal al snel je slaapkamer", vertelt de komiek. Twee paarden, een puppy en wat kippen brengen extra leven op het erf. "Ooit heb ik ook 2 koeien gehad en 24 schapen. Maar toen hier een hele paperassenwinkel aan gekoppeld werd, heb ik dit gelaten voor wat het is", gaat hij verder.

## **Salamanders in moeders panty**

Te midden de velden ligt een poel, die toebehoort aan drie eigenaars, waaronder Urbanus. Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei komt hier jaarlijks met vrijwilligers fuiken plaatsen om het waterleven te onderzoeken. De vier watersalamandersoorten die in België voorkomen, zijn allemaal te vinden in deze poel in Tollembeek. Een unicum in de regio. Of Urbanus hier kennis van heeft? "Ik ken wel wat van amfibieën en weet dat onder andere de kamsalamander hier zijn habitat heeft", vertelt hij. Al van kleinsaf was Urbanus in de weer voor dieren. "Niet altijd even succesvol. Als jonge gast in Pede had ik ergens een

reportage gezien dat amfibieën bedreigd waren en wilde ik hen redden. Dus nam ik moeders panty om in een kleine poel salamanders op te vissen. Mijn bedoeling was om die vervolgens in de grote vijver te kieperen, want het water was daar properder. Maar op weg naar de vijver kwam ik mijn zus tegen die zei dat het eten klaar was. Ik legde de panty vol salamanders onder een struik om die later naar de vijver te brengen. Maar toen moesten we ook nog weg ... De volgende ochtend haastte ik me naar de struik en vond ik een opengereten panty, zonder salamanders. Dan wilde ik eens een keer een beestje redden", vertelt hij in zijn typische Urbanusstijl.



## De Hanenzoekers

Urbanus woont graag in het Pajottenland en vertoeft het liefst van al in eigen tuin. "Ik heb er geen behoefte aan dat mensen me overal herkennen en een praatje willen slaan. Ik ben nogal graag op mezelf. Fietsen door de streek doe ik wel eens. Tegen dat de mensen me herkennen, ben ik dan al voorbij", knipoogt hij. Of hij trots is op zijn standbeeld in Tollembeek. "Dat is wel leuk, maar ik was zelf geen vragende partij. Het standbeeld is er gekomen nadat ik een wedstrijd won op het stripfestival van Middelkerke. De winnaar kreeg een standbeeld, in Middelkerke. De beeldhouwer vroeg om er ook eentje in Tollembeek te mogen plaatsen. De gemeente vond het idee niet slecht, maar we hebben mijn goede vriend en streekbewoner Koen Tinel ingeschakeld om het bronzen beeld voor Tollembeek te maken. Voor mij was een extra link met de regio belangrijk. Het is de kerktoerhaan geworden, die verschijnt wanneer je aan het kaatshandje draait. Deze haan verwijst naar de spotnaam van de Tollembeenaar: 'Hanzzoekers'."

## Time-out in het Pajottenland

Urbanus vertelt honderduit over spotnamen en andere anekdotes. "Wist je trouwens dat het Pajottenland vroeger bij de Nederlandse pastoors al onherbergzaam gebied bestempeld werd? De vorige pastoor van Tollembeek – die zijn opleiding volgde in Nederland – vertelde dat pastoors die iets mispeuterd hadden,

verbannen werden naar ... het Pajottenland." Vanwaar hij al die verhalen heeft? "Mijn grote rijkdom is dat ik in contact kan komen met vele mensen met verhalen. Verder ben ik ook enorm geboeid door geschiedenis en de kerk. Ik heb het oude en het nieuwe testament gelezen, op zoek naar humor. En er is veel humor te vinden in de Bijbel. Ook het ontstaan van spreekwoorden vind je erin terug. Ik heb in 1974 een liedje gemaakt 'De Wereld is om Zeep'. Onlangs was ik voor de opnames van een programma met Jacques Vermeire in New York waar we hebben opgetreden. Daar zong ik 'The World is after soap', waar niemand iets van begreep natuurlijk. Blijkt trouwens dat dit spreekwoord ook enkel hier gekend is. Dat komt voort uit de tijd van de kruistochten. Hier was toen een schaarste aan zeep. Zeep diende met boten aangevoerd te worden, maar veel opvarenden overleefden de tocht niet. Als er toen iemand vermist was, dan was die om zeep."

"De open ruimte en de stilte hier bekoren me."

## Voorliefde voor knotwilgen

New York is één van de plaatsen waar Urbanus, samen met Jacques, te zien zal zijn in het nieuwe tv-programma met Eric Goens. Het duo trekt op wereldreis om uit te zoeken of publiek buiten Vlaanderen ook met hun humor kan lachen. "We waren ook al in Kinshasa en

Lapland. Nepal, Zuid-Afrika en Spanje staan nog op het programma. Ik vind het fijn veel van de wereld te zien. Weet je wat ik echt kan missen in andere landen? Onze knotwilgen! Die zijn zo typisch voor de streek. Ik vind een knotwilg een prachtige boom. Zelf heb ik er ook een aantal staan, die ik gezond houd door ze te laten knotten. Verder apprecieer ik het Pajottenland ook enorm omwille van de open ruimte, geniet ik ervan om te kijken naar de horizon en te luisteren naar de stilte. Hier kun je nog vrij bewegen zonder veel mensen om je heen."

## In de studio

Urbanus vertoeft dit najaar veel in de muziekstudio, samen met Jan Van Eycken van De Kreuners. "Ik ben een nieuwe plaat aan het opnemen, die hopelijk tegen kerst in de winkel zal liggen", verklapt hij. Ter herdenking van zijn 50 jaar op de planken zal de plaat, naast nieuw werk, ook twee remakes van liedjes uit zijn beginjaren bevatten. "Ik heb die liedjes wel wat aangepast naar de huidige tijd. Politiek correcter, zeg maar. 'Filllemong en Fillomeen' is wat vrouwvriendelijker geworden. En in 'De Aarde' brandt de zon nog steeds, maar ik spreek niet meer alle woorden uit. Ah ja, ik lach eigenlijk met de mensen die de regels maken. Wakker lig ik er niet van. Ik durf wel ver gaan in mijn humor wanneer me iets opgedrongen wordt. Dan overdrijf ik enorm zodat het grappig wordt. Je kunt dit vergelijken met een cartoon", besluit hij.

## BROCHURE 'POELN, PARELS IN HET LANDSCHAP'

Poelen in je tuin of weide kunnen een mooie nieuwe functie opnemen als behoeders van onze lokale biodiversiteit! Geniet elke dag opnieuw van de dieren en planten die steeds weer iets anders te bieden hebben. Redenen genoeg dus om oude poelen op vochtige, lage plaatsen van je perceel in ere te herstellen of nieuwe poelen aan te leggen.

Overtuigd? Ga dan zelf aan de slag met de praktische gids die uitgewerkt werd door de Regionale Landschappen. Vraag je exemplaar op via [info@pajot-zenne.be](mailto:info@pajot-zenne.be) of bekijk de brochure online op [www.pajot-zenne.be/publicaties](http://www.pajot-zenne.be/publicaties)



Dit jaar worden in onze regio dankzij Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei 17 poelen nieuw gegraven of hersteld, samen goed voor 1441 m<sup>2</sup> grond. De rupskraan start in Ternat en kronkelt via Dilbeek, Pepingen, Gooik en Herne verder naar Halle en Beersel om uiteindelijk te eindigen in Linkebeek. Aan het Holleken in Linkebeek worden er naast twee gewone poelen ook twee kleinere waterbakken ingegraven, speciaal voor de vroedmeesterpad die houdt van wat kleinere, sneller opwarmende waterpartijen.

# WILCHARS WERKEN: TERUG BRANDEND ACTUEEL

Erik Buelinckx is als kunsthistoricus verbonden aan het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium en groeide op in Alsemberg. Gespecialiseerd in anarchistische kunst, kon hij dan ook niet omheen het oeuvre van Wilhelm Joseph Pauwels, oftewel Wilchar. Een kunstenaar die niet vies was van maatschappijkritiek en wiens werk onterecht in de vergetelheid geraakte. Anno 2022 zijn vele van zijn werken jammer genoeg brandend actueel. Hoog tijd dus voor een interview met de expert ter zake.

## Wie was Wilchar?

Wilchar was zoals hij het zelf omschreef een 'imager populaire', een volkskunstenaar dus. Hij vond immers dat kunst dicht bij het volk moest staan, ten dienste van eigenlijk. Hij schilderde, maakte lithografieën, affiches en schreef zelfs artikels. De stiel leerde hij al doende. Zo werkte hij een tijdje in een drukkerij waar hij alles leerde over het maken van drukwerk en kleur. Hij was zeer sociaal bewogen en heel actief in communistische en socialistische middens. Hij maakte enorm veel affiches voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog om te wijzen op het gevaar van het opkomende fascisme en nazisme. Tijdens de oorlog was hij ook heel actief in een verzetsbeweging. Hij werd zelfs kortstondig opgepakt en opgesloten in het kamp van Beendonk, hetgeen hem zwaar tekende en zijn activisme nog meer aanzwengelde.

“Wilchar beschouwde zichzelf als maar ne pee qui paint.”

## Kan je iets meer vertellen over zijn band met Beersel?

Geboren in Vorst in 1910 was Wilchar een echte Brusselaar – hij verstond wel Vlaams maar praatte vooral een mengvorm van Frans en Brussels. Toch kocht hij al in de jaren '40 een grond in Beersel waar hij zich dan in de jaren '60 vestigde. Maar al lang voor hij echt in Alsemberg kwam wonen, moet hij hier een hele reeks landschappen en dorpsgezichten geschilderd hebben. In Alsemberg bouwde hij zijn eigen kunstenaarswoning in de Kluts, het

huisje Wilchar. Het huisje was zelf ook een kunstwerk, maar is jammer genoeg niet bewaard gebleven. Hoe vreemd het ook klinkt – gezien hun verschillende politieke achtergrond – was hij ook erg bevriend met Hugo Caesar, de voormalige burgemeester van Beersel. De gemeente en de vereniging 'Les Amis de Wilchar' kochten en kregen tijdens zijn leven ook de meeste van zijn linografieën en verzamelden zijn werk in het toenmalige Wilcharmuseum. De band met Wilchar was op het einde van zijn leven zeker niet makkelijk, maar toch zetten verschillende mensen zich in om zijn oeuvre ook na zijn dood te bewaren.

## Waar vinden we zijn oeuvre nu?

Het museum was begin jaren 2000 gevestigd in de voormalige schoolgebouwen van de Grote Sleutel in Alsemberg, maar het gebouw voldeed niet aan de normen en gezien het politieke



Kunsthistoricus Erik Buelinckx.

klimaat – de verrechtsing van de maatschappij – werd naar een meer definitieve oplossing gezocht voor dit toch wel linkse oeuvre met heel wat Franstalige referenties. Verschillende van zijn werken rond zijn ervaringen in Breendonk vonden zo een plaats in het Legermuseum in het Jubelpark (nu het War Heritage Institute nvdr.) en de rest werd in 2017 in depot gegeven aan het AMSAB-ISG (het Instituut voor Sociale Geschiedenis nvdr.) en wordt dus nu bewaard in Gent. Het is enerzijds jammer dat de collectie weg is uit Beersel en de regio, maar de collectie is wel in handen van een instelling die weet hoe ze hier mee moet omgaan en die ze toegankelijk kan maken voor het grote publiek. Vandaag zijn er in de Meent nog drie grote schilderijen van Wilchar te zien



Breendonk 28 (1945-46).





en ook een triptiek – die vroeger in het bureau van de burgemeester hing – over Alseberg is hier te zien. Je herkent er bijvoorbeeld 'Miss Alseberg' op en het schepencollege (licht).

### Hoe kan je zijn oeuvre het best omschrijven?

Zijn werk valt eigenlijk op te delen in twee stukken: zijn politiek geladen affiches in opdracht en zijn schilderijen die heel erg 'schilderijtje' zijn, zelfs vrij realistisch. Hij is natuurlijk het best gekend omwille van zijn politieke lino's. Deze zijn dan wel niet realistisch, maar wel heel figuratief en activistisch: tegen god, kerk, staat, leger. Zijn werk staat vol van maatschappijkritiek. Ook de grote schilderijen die hij in de jaren '80 en '90 maakte, zijn heel kritisch. Zelf had hij ook iets met muizenvallen: ze zijn voor hem een metafoor voor de val waar de mens zelf inzigt. Je vindt op zijn werken dan ook vaak de rat en de muizenval terug. Hij schilderde zichzelf ook als activist, met een masker en het opschrift 'Ik zal niet stoppen met spreken' of maakte werken die de bouwwoede in Brussel aanklaagden. Een ander thema dat bij hem vaak terugkomt, is zijn kritiek op de commercialiteit van de kunstmarkt. Een mooi voorbeeld hierbij zijn de woordspelletjes die maakt met Dol'Art of Lard Populair.

### Zijn de werken in één stijl te vatten?

Wilchar heeft lang geleefd en dus zijn er heel wat verschillende periodes en stijlen in zijn werk terug te vinden natuurlijk. Voor de Tweede Wereldoorlog was hij ook kortstondig betrokken bij een wat meer avantgardistische groep kunstenaars met onder andere Magritte, maar dat was voor hem te veel blablabla. Hij was zelf afkomstig uit de arbeidersklasse en dat milieu paste niet bij hem. Hij omschreef zichzelf ook maar als gewoon 'ne pee qui peint'. Al vond hij Magritte wel ne toffe pee. Pas op,



Landschap met huis (1941-50).

hij was zeker ook intellectueel en was heel belezen, al bleef hij altijd een man van het volk binnen zijn eigen wereld. Ik denk wel dat hij had gehoopt dat heel veel mensen zijn werken zouden zien en zijn boodschap appreciëren, maar jammer genoeg bleef hij vrij onbekend. Zijn stijl paste onder meer niet echt binnen de ontwikkelingen van de schilderkunst richting abstractie en conceptuele kunst, al blijft – of beter wordt – zijn boodschap nu wel opnieuw brandend actueel. De oorlog, de veranderende politiek, de stijgende armoede, de opkomst van de conservatieve religieuzen onder andere in de Verenigde Staten ... Ik denk dat zijn werken vandaag zeker terug wat meer aandacht verdienen.

“Wilchar wou vooral kunst maken die dicht bij de mensen stond.”



### MEER INFO

Ook al kan je niet langer meer terecht in het Wilcharmuseum in Alseberg, toch kan je online makkelijk kennis maken met het rijke oeuvre van de kunstenaar. Surf zeker eens naar BALAT of naar Erfgoedplus en grasduin in de vele lino's en schilderijen die hij maakte. De volledige collectie, bestaande uit 976 affiches, lino's, litho's, schilderijen en voorwerpen is volledig geïnventariseerd en online te bekijken. In CC de Meent kan je bovendien drie monumentale werken in het echt ontdekken in wat binnenkort de Wilcharzaal zal worden.

[erfgoedplus.be](http://erfgoedplus.be) / [balat.kikirpa.be](http://balat.kikirpa.be) / [amsab.be](http://amsab.be)



En ik... en ik [rata] (1985-86).



Tout le pouvoir aux soekeleirs (1989).





“Het werk moet er zeker niet nieuw uitzien: historische verouderingen kunnen ook mooi zijn.”

24

## WELKOM BIJ DE KUNSTDOKTER

**We ontmoeten Linda Smismans in haar atelier in Halle. Met veel zorg restaureert ze hier – samen met haar team – historische schilderijen voor kerkfabrieken, musea en privéverzamelaars. Beschadigde of vervuilde werken ... Linda en haar collega's weten wat ze moeten doen om ze opnieuw te laten schitteren. Verschillende topwerken gingen al door haar deskundige handen. Tijd voor een gesprek met deze kunstdokter.**

### Wat doet een restaurator precies?

Dat hangt er vanaf of er voor conservatie of restauratie wordt gekozen. Bij conservatie zullen we ervoor zorgen dat een schilderij als het ware gestabiliseerd wordt, de schade zal niet erger wor-

den. Alles wat destructief werkt, wordt gestopt: vochtaantasting, schimmels, scheuren ... Bij restauratie gaan we een stapje verder. Dan zorgen we ervoor dat het werk esthetisch en kwalitatief beter wordt. Bijvoorbeeld door het kleuren-

palet dat initieel voorzien was door de kunstenaar te herstellen. We verwijderen dan bijvoorbeeld vergeelde vernislagen of retoucheren verkleurde oppervlakken.

### Hoe maak je die keuze?

Het is vaak een financiële keuze die door de opdrachtgever wordt gemaakt. Maar ook onder restauratoren is hierover al veel gediscussieerd en bestaan er verschillende meningen. Conservatieve scholen pleiten bijvoorbeeld voor het behoud

*Linda in haar atelier.*





van vergeelde vernissen omdat die een patine geven en men absoluut niet wil raken aan de pigmentlaag. Bepaalde restauratoren daarentegen gaan soms heel ver en halen er echt alles af, ook wat er werd bijgevoegd, zoals latere retouches. Storende verkleuringen door oude retouches halen we er in principe af. Het werk moet er ethisch gezien zeker niet nieuw uitzien. Dit in tegenstelling tot wat je soms in de antiekhandel ziet. Spijtig genoeg willen sommige mensen, als ze oude schilderijen kopen, werken die geen sporen van de tand des tijds vertonen, daar waar historische verouderingen juist mooi kunnen zijn: een fijne craquelé, verdieping van de kleuren. Olieverf veroudert bovendien jaren lang.

**Restauratie is een vak dat al erg lang, verschillende eeuwen zelfs, beoefend wordt ... Hoe is dit vak veranderd?**

Het is eigenlijk van een zeer ambachtelijk gegeven naar een soms bijna puur wetenschappelijke praktijk gegaan. In België hebben we het geluk dat we sinds de 1950 een instelling zoals het KIK (het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium nvdr.) hebben, dat al decennialang multidisciplinair onderzoek doet naar bijvoorbeeld het Lam Gods. Je had hier al een basis in die zin dat je een goed instituut had dat instructies vastlegde en kunsthistorisch en materiaal technisch onderzoek deed naar oplosmiddelen en pigmenten. Als student leerde ik quasi blindelings op het schilderij aan de slag te gaan. Vandaag wordt er meer en meer aan vooronderzoek gedaan: er worden röntgen- of infraroodopnames gemaakt, verflagen gescand en geanalyseerd.

Dus, ja, het vak verandert. Op een bepaald ogenblik was het zo dat alle technieken en materialen die we gebruikten plots niet meer deugden. Het moesten allemaal nieuwe materialen zijn, vooral in



*Cornelis de Vos, De H. Franciscus overhandigt het ordekleed aan de H. Elisabeth.*

**“Ieder schilderij heeft een andere problematiek.”**

Nederland dan. In België werkten we wat traditioneler en uiteindelijk bleken de nieuwe materialen niet altijd beter. Het is interessanter, vind ik, om niet alles overboord te gooien. Natuurlijk is er wel een groot verschil met de mogelijkheden die je als particuliere restaurator hebt, want zo'n onderzoeken kosten geld. Ze leveren soms ook niet altijd de door de klant verwachte resultaten op, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat het om een vervalsing gaat. Het werken op het schilderij leert mij ook nog altijd veel. Bij overschilderingen kan – met alle mogelijke vooronderzoeken – nog steeds geen correct beeld worden verkregen. Pas als we alles eraf hebben

gehaald, merken we pas dat iets stoort of een latere toevoeging is. Dan kan de vraag worden gesteld: is wat eronder zit nog de moeite of niet? Ieder schilderij heeft een andere problematiek.

**Het zijn allemaal unieke stukken ...**

Inderdaad. Wij hebben het meegemaakt dat drie werken van dezelfde kunstenaar, uit dezelfde verzameling, hetzelfde jaar geschilderd, op dezelfde manier bewaard, niet met zelfde producten konden worden gerestaureerd: één werk had op een buitenmuur gehangen, een ander onder kunstlicht.

**Aan welk werk uit de streek heb je bijzondere herinneringen?**

Voor het Kasteel van Gaasbeek mocht ik een prachtige 'Madonna met Papegaai' onder handen nemen. Maar ook voor Halle hebben we al vaak gewerkt. Zo hebben we samen met Peter François

(conservator van Den Ast nvdr.) een Godfried Guffens ontdekt. Deze 'Marteling van de Heilige Sebastiaan' kan je vandaag trouwens opnieuw bewonderen in de Villa Servais. Dat is leuk omdat ik een hart voor mijn stad heb. Veel mensen kunnen deze en andere werken nu gaan bekijken en dat wordt geapprecieerd!

**Tot slot: welk schilderij zou je graag nog verwelkomen in je atelier?**

Boven het ingangsportaal van de paterskerk hing vroeger een monumentaal schilderij van Cornelis De Vos. Momenteel hangt het schilderij in de basiliek waar we het na de verhuis drie dagen mochten behandelen: we activeerden opnieuw de matte vernis, ontstofte het werk ... Maar eigenlijk verdient het een degelijke restauratie. Het is immers het oudste en meest waardevolle schilderij uit de Halse kunstcollectie. Het zou echt iets moois kunnen worden.

**MEER INFO**

[www.in-finitas.eu](http://www.in-finitas.eu)

# PARADIJSPLEKJE IN DE AEREEBEEK

Een spade, een snoeischaar, de bosmaaier en veel geduld ... Laurence Battaille is niet verlegen om de handen uit de mouwen te steken. Als natuurliefhebber vindt ze het haar taak om landschapsbouwer te zijn. "In een glooiend landschap zijn kleine landschapselementen broodnodig. Ze leveren een belangrijke bijdrage in de strijd tegen erosie, verhogen de biodiversiteit en zorgen voor het behoud en herstel van ons Pajotse landschap", vertelt ze.

Wanneer we door de Aerebeekvallei in Herne rijden, genieten we van de rust en de prachtige omgeving. We worden opgewacht door Trudy en Laurence Battaille, moeder en dochter met een groot hart voor de natuur én het Pajotse landschap.

## Wonen in en met het landschap

"Ik ben veel bezig in de tuin, vooral sinds mijn vader overleden is. De rust die ik vind in de natuur is een mooi tegengewicht voor mijn drukke job", steekt Laurence van wal. "We hebben er bewust voor gekozen om verder te bouwen op de aanwezige natuurelementen en de boomgaard verder te ontwikkelen en onderhouden. Hier geen strakke tuin, maar wel een natuurlijke omgeving die past in het oorspronkelijke landschap en het versterkt en leefbaarder maakt. Wij wonen in en met het landschap", legt ze gepassioneerd uit.



Trudy heeft ook een hart voor het landschap.

## Kleine landschapselementen

Samen met het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei heeft de familie eerder dit jaar een gemengde haag aangeplant. Deze bestaat uit meidoorn, gladde iep, haagbeuk en veldesdoorn. "Kleine landschapselementen, zoals hagen en heggen, hebben een enorme waarde in dit landschap dat erosiegevoelig is. Hun wortels houden de grond en het water vast. Bovendien zorgen ze voor verkoeling van de omgeving. Hagen en heggen zijn niet alleen mooi in een landschap – ze zorgen voor afwisseling en structuur -, maar ook zeer nuttig. Zo zijn ze een 'vijfsterrenhotel' voor de natuur: vinders, vogels, egels en andere kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuil- en broedplaats. Een plus voor de biodiversiteit", gaat Laurence verder.

## Een gevarieerde boomgaard

We wandelen door de oude boomgaard, omgeven door oude knotwilgen en de gemengde haag. Prachtige oude en jonge bomen vol fruit en witgekalkte stammen lachen ons toe. Ook enkele dode bomen zorgen voor een kunstige sfeer. "De boomgaard is meer dan 60 jaar oud. Enkele oude bomen die wat minder fruit



Als natuurliefhebber vindt Laurence het haar taak om landschapsbouwer te zijn.

geven, laten we bewust staan; het zijn inderdaad pareltjes om naar te kijken. Op een dode boom laat ik een rozelaar klimmen. Dat zorgt voor een mooi tafereel. Ook snoeien we geregeld. Dat is belangrijk voor de gezondheid van de boom én de kwaliteit van het fruit. We hangen hier ook nestkasten. Enkele jaren geleden hebben we wat hoogstambomen van oude variëteiten bijgeplant, maar ook enkele laag- en halfstammen. Ze hebben dan wel misschien wat minder traditie in de regio, ze zijn wel makkelijker te plukken. Dit zorgt bij ons voor minder verspilling van fruit", lacht Laurence.

**"Onze tuin  
is geïntegreerd  
in het land-  
schap."**

## Symbool van onze liefde

Trudy wijst ons nog op een bijzondere appelboom waarvan de stam lijkt op een innige omhelzing van twee personen: "Een natuurlijk kunstwerk, symbool voor al de liefde en energie die we aan onze boomgaard geven om het als landschapspareltje te behouden. Een gift van de natuur", besluit ze.

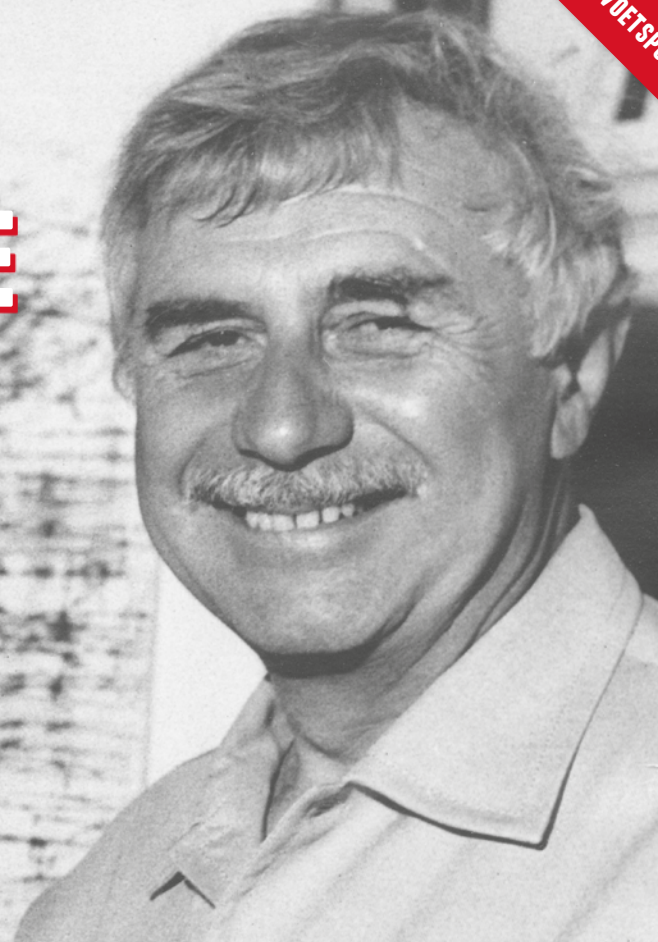
## MEER INFO

Wil je ook zelf aan de slag in het landschap?

Alle tips en brochures vind je op [www.pajot-zenne.be/aan-de-slag](http://www.pajot-zenne.be/aan-de-slag)



# TEN HUIZE VAN JULES LISMONDE



*Catherine de Braekeleer,  
voorzitster van de vzw Huize Lismonde.*

In Linkebeek staat de prachtige villa Les Roches. Verscholen in het groen herbergt deze kunstenaarswoning niet alleen het oeuvre van Jules Lismonde (1908-2001), maar is ze ook één van de culturele trekpleisters van de rand. Wij spraken met Catherine de Braekeleer, voorzitster van de vzw Huize Lismonde over de kunstenaar en het huis.

## Wie was de bewoner van dit huis?

Jules Lismonde, die steeds enkel met Lismonde ondertekende omdat zijn voor naam hem niet beviel, was een Belgisch schilder en tekenaar. Hij werd geboren in Anderlecht in 1908 en overleed op 92-jarige leeftijd in 2001 in Linkebeek waar hij met zijn vrouw bijna een halve eeuw woonde.

## Wat is typisch voor zijn werk?

Lismonde wordt nog steeds beschouwd als een van de meest vooraanstaande vertegenwoordigers van de non-figuratieve kunst in België. Naast grafiek, tekeningen en schilderijen ontwierp hij een groot aantal kunstvoorwerpen zoals wandtapijten en glasramen. Het grote publiek heeft zijn werk in het metrostation Pétillon waarschijnlijk al eens gezien. Hij startte aanvankelijk als olieverfschilder, maar geraakte al snel vooral geïnteresseerd in zwart-wit tekenen. Zijn werk evolueerde in de loop der tijd van een expressieve figuratie naar een steeds verfijndere vorm van abstractie waarbij de materie centraal stond. Lismonde sprak zelf van "de muzikaliteit van grijsen".

“Lismonde was een vurig melomaan.”

## Waarvoor kan je vandaag in Huize Lismonde terecht?

Lismonde was zeer gehecht aan zijn gemeente en zijn wens was om zijn oeuvre in Linkebeek te houden via een vzw. Tegelijk willen we met onze vereniging het huis waarin hij zich in 1956 met zijn vrouw Titi vestigde, levend houden. Aangetrokken door de natuur en verliefd op het Pajottenland, dat hij regelmatig bezocht, leefde Lismonde hier in diepe verbondenheid met de natuur.

De lichte kamers boven, waar de kunstenaar zijn atelier was, worden vandaag gebruikt voor tijdelijke tentoonstellingen: rond een bepaald aspect van zijn werk, dan weer een tentoonstelling van een andere

kunstenaar, een vriend van Lismonde of een maker wiens werk in dezelfde trant is. Lismonde was een vurig melomaan, zo was hij ook een fervent muziekliefhebber en ook nu nog weerklinkt er muziek in zijn muziekkamer door de concerten die er regelmatig worden georganiseerd. Deze concerten zijn gewijd zowel aan klassieke muziek als aan wereldmuziek en jazz. Tot slot vindt ook jong talent de weg naar zijn tekentafel tijdens de tekenlessen die er wekelijks voor kinderen worden georganiseerd.



**MEER INFO**

[www.maison-lismonde.be](http://www.maison-lismonde.be)



# WIE ZOEKT, DIE VINDT... PAJOTTENMOTTEN



Timon groet 's morgens de motten.

**Motten, of nachtvlinders, hebben te lijden onder 'onbekend is onbemind'. Lieven Decrick en Timon Boumon zijn enthousiaste mottenvangers en organiseren tal van activiteiten in onze regio waar iedereen aan kan meedoen. Hun bedoeling is om ook jou met een andere blik te laten kijken naar deze mooie en nuttige insecten.**

**Hoe doen jullie dat, motten vangen? In het donker met een schepnet zwaaien?**

**Timon:** Een nachtvlinder is een fel licht waarmee je 's nachts motten aantrekt. Ze verschuilen zich daar dan tussen eierkartons die klaar liggen. 's Morgens kan je ze gemakkelijk determineren en vrijlaten.

**Lieven:** Over motten in tuinen zijn al redelijk wat gegevens beschikbaar, want liefhebbers gaan vaak van start in hun eigen tuin. Daarom stellen wij onze vallen liever ergens anders op: in de natuur, tussen de velden of in parken. Het is interessant om te zien wat daar zoal vliegt in vergelijking met tuinen.

**Zijn er veel 'mottenvangers' in het Pajottenland?**

**Lieven:** Met onze insectwerkgroep Zuidwest-Brabant zijn we actief in de hele regio,

ook in de Zennevallei en het Pajottenland. Onze vrijwilligers zijn al mottenvallen gaan opstellen in Dilbeek, Gooik, Roosdaal, Bever, Pepingen, Halle, Linkebeek... Geïnteresseerden mogen zich steeds aanmelden, want we zoeken altijd nog meer mensen. Iedereen is bovendien ook gewoon welkom om eens mee te doen met een van onze activiteiten.

**“Iedereen kan helpen door veel streekeigen planten te voorzien in de tuinen.”**

**Timon:** Ik ben zelf nog maar twee jaar bezig met motten, maar in de streek zijn er een aantal mensen die echt pionierswerk leverden zoals Roger De Smet die vanaf de jaren '50 tot de jaren '80 motten en andere insecten gevangen heeft. Toen werden deze nog opgeprikt en zo zijn deze collecties bewaard gebleven. Dit geeft ons de mogelijkheid om oude vangsten en waarnemingen in te geven in het online platform [www.waarnemingen.be](http://www.waarnemingen.be). De collecties worden nadien overge-



Lieven Decrick en Timon Boumon.

dragen en veilig bewaard bij het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel.

**Lieven:** We zijn heel blij dat we als vrijwilligers op interesse kunnen rekenen van belangrijke natuur- en vlinderkenners zoals Johan Auwerx uit Linkebeek en Dirk Maes uit Halle. Ook Bart Van Camp uit Gooik is al jaren een grote steun. Hij heeft een eigen website [www.mottenvanger.be](http://www.mottenvanger.be) en doet vaak mee met onze werkgroep.

**Zien jullie veranderingen in soorten motten in de regio?**

**Lieven:** Door te vergelijken met oude collecties kunnen we wel vaststellen dat sommige soorten die bijvoorbeeld voorkwamen in het Hallerbos er nu niet meer





*Meriansborstelrups.*

zijn. En we zien vandaag soorten die vroeger blijkbaar niet waargenomen werden: Spaanse vlag, Gouden tor en ... buxusmot.

### Lijken alle motten niet heel erg op elkaar?

**Timon:** Motten, of nachtvinders, zijn vaak echte miniatuurkunstwerkjes. Ze komen in alle formaten en kleuren voor, en dat met veel meer variatie dan dagvlinders. Het kijken naar insecten is in feite gestart in de kunstwereld. Daar is men begonnen met heel gedetailleerd in kaart te brengen hoe rupsen en vlinders er uitzien en op welke planten ze vaak voorkomen. Een grote naam hier is Maria Sibylla Merian. Deze Duitse schilderes en insectenkenners was er al in de 17de eeuw mee bezig. Het is dan ook heel gepast dat een vlinder waarvan de haartjes van de rups op een verfborstel lijken, naar haar genoemd werd: de Meriansborstel.

### Wat zijn de hotspots voor nachtvinders in onze regio?

**Lieven:** Heel wat gebieden zijn nog niet onderzocht, maar we stellen wel al vast

dat er meer soorten nachtvinders te vinden zijn in de natuurgebieden in de streek. Voor onze regio is het Hallerbos de toplocatie voor nachtvinders dankzij de grote oppervlakte en de grote variatie aan bos, heide en natuurlijke graslanden.

**Timon:** Aan de hand van de nachtvinders die we aantreffen in een gebied, kunnen we vaak ook al iets vertellen over hoe de omgeving eruit ziet. Nachtvinders zijn dus een soort vingerafdruk van een gebied. Sommige motten zijn gebonden aan specifieke planten, hun zogenaamde waardplant, want hun rupsen komen enkel daarop voor. Andere motten vertellen dan weer of er water in de buurt is of het gaat om een jong bos ...

### Wat kunnen mensen doen om nachtvinders te helpen in hun tuin?

**Timon:** Het belangrijkste is om veel streekeigen planten te voorzien, zoals meidoornhagen of andere struiken. Via Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei en de provincie is er jaarlijks een samenaankoopactie. Alle haag- en struik-

“Nachtvlinders zijn vaak echte miniatuurkunstwerkjes.”



*Lieven en Timon bij hun 'vangst' van de voorbijge nacht.*

pakketten die je daar kan kopen, komen ook ten goede aan motten. We gaan vanuit onze werkgroep ook een rapport schrijven met aanbevelingen aan gemeenten, landbouwers en natuurverenigingen.

**Lieven:** Wie echt geïnteresseerd is, kan ook beroep doen op ons. We komen dan met plezier eens kijken in je tuin en advies geven. Soms stellen we dan onze mottenval een nacht in je tuin op. Dan krijg je een verrassend beeld wat er vliegen ongetwijfeld heel wat meer soorten rond dan je zou denken. Het is ook leuk om zelf de verschillende motten in je tuin al eens proberen te herkennen. De app ObsIdentify is verrassend goed in motten onderscheiden van elkaar, ook voor heel kleine.



*De motten worden nadien vrijgelaten.*

### MEEDOEN MET PAJOTTENMOTTEN?

Neem contact op met Lieven, Timon of andere vrijwilligers van Insectenwerkgroep Zuidwest-Brabant via hun Facebookpagina of [www.natuurpunt.be/afdelingen/insectenwerkgroep-zuidwest-brabant](http://www.natuurpunt.be/afdelingen/insectenwerkgroep-zuidwest-brabant). Er zijn geregeld nachtvlinderavonden en -ochtenden waar iedereen welkom is.

### MEER NACHTVLINDERS IN JOUW TUIN?

Bestel streekeigen plantgoed via de samenaankoop actie Behaag je tuin! Bestellen kan jaarlijks tussen 1 september en 15 oktober via [www.behaagjetuin.be](http://www.behaagjetuin.be). Of ga even kijken bij Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei voor advies en tips: [www.pajottenzenne.be](http://www.pajottenzenne.be).

# 'OPENBARE WERKEN': GEVELKUNST IN ERFGOED

Kunst is overal, als je er maar oog voor hebt. Ook op straat en in gevels hebben kunstenaars – vaak heel subtiel en bijna altijd anoniem – hun stempel gedrukt op het Pajottenland. Soms monumentaal, soms heel klein ... Muurschilderingen, beeldhouwwerk of glas-in-lood waren voor bewoners een opvallende manier om een blijvende indruk te maken op het straatbeeld. Door samen te werken met bekwame ambachtsslui, probeerden architecten hun ontwerpen een grotere uitstraling te geven. We selecteerden een aantal opvallende of meer bescheiden voorbeelden van dergelijk kleine erfgoed in onze streek.

## ▼ Opvallend werk van een veelzijdig kunstenaar

Kunstenaar Maurits Nevens uit Lot was niet enkel een internationaal bekend glaskunstenaar, maar maakte evengoed mozaïek en sgraffito. Op de Assesteenweg, nabij het station van Ternat, rij je met de wagen bijna recht op zijn moderne, driekleurige sgraffito-tekening. De abstracte afbeeldingen verwijzen naar de verschillende aspecten van het bouwbedrijf. Ook op de gevel van de parochiezaal Ons Huis in Dworp bracht Nevens een gelijkaardige tekening aan.



## ▲ Sgraffiti in Vollezele

De blikvangers van de gevel van het schoolhuis van Vollezele zijn ongetwijfeld de fraaie tekeningen in Art Nouveau uit 1909. De twee allegorische afbeeldingen beelden 'Onderwijs' en 'Opvoeding' uit. Het zijn sgraffitopanelen. De kunstenaar brengt hiervoor verschillende, gekleurde pleisterlagen bovenop elkaar aan en creëert een tekening door lagen weg te krassen.



## Gerecupereerde poëzie in Ternat

In de Ternatse Terlindenstraat valt een woning niet enkel op door het gebruik van gerecupereerde bouwonderdelen, maar de gevel draagt ook een plaat waarin een (anonieme) schriftbeeldhouwer een oud vers van de Romeinse dichter Vergilius heeft gebeiteld. Wat de eigenaar daarmee wilde zeggen? Niemand die het (nog) weet ...





### ▼ Een vreemde vogel

Een groot beeld van een pelikaan siert een verder onopvallende gevel in Sint-Martens-Bodegem. Maar er zit waarschijnlijk meer achter dit beeld. Volgens volksgeloof zou een moederpelikaan een wond in de eigen borst pikken om met haar bloed haar jongen te voeden. Zo groeide de vogel uit tot een (christelijk) symbool voor zelfopoffering. Ook hier?



### ▲ Relict van een verdwenen café

Boven de deur van een frituur in Schepdaal verwijst een oude tekening met opschrift 'In den Gendarme' naar een oud café met winkeltje. Vandaag herinnert niemand zich nog de herkomst van deze naam, maar de naïeve tekening van een rijkswachter in vooroorlogs uniform (met sabel en berenmuts) bleef gelukkig wel bewaard.

### ▼ Toekomstige schoonzoon aan het werk

De Halse Villa Servais uit 1847 is – letterlijk en figuurlijk – een monument. De terracotta bas-reliëfs in de voorgevel zijn een ontwerp van de Frans-Poolse beeldhouwer Cyprien Godebski. Dankzij dit werk ontmoette hij trouwens de dochter van de bouwheer, componist Adrien-François Servais. De vonk sprong over en een jaar later stapten ze in het huwelijksbootje.





# DE KUNST VAN HET VAKMANSCHAP

Dat vakmanschap kunst is, is absoluut geen understatement wanneer je kijkt naar het werk van Nele en Carlos. Beiden zijn ze niet alleen echte vakexperts in hun ambacht, maar ook echte kunstenaars. Nele gebruikt de technieken van het droog- en natvilten voor de meest creatieve creaties en Carlos brengt als taxidermist de natuur opnieuw tot leven. Wij probeerden aan de hand van vier vragen de geheimen van hun vakmanschap te ontfutselen.

## Vilten

### Wie?

Nele D'Herde uit Herne

### Wat is jouw ambacht?

Mijn specialisatie is vilten. Vilten is één van de oudste technieken om van een textielvezel stof te maken. Deze techniek is veel ouder dan breien en weven. Men ontdekte het per toeval toen men merkte dat aangetrapte wol in schoenen aan elkaar klitte tot een lap stof door de wrijving van het stappen. Ik beoefen zowel het nat- als droogvilten. Bij droogvilten gebruik je een speciale droogviltnaald met kleine weerhaakjes om plukjes wol vast te prikken. Door de wrijving hecht de wol zich vast en krijg je een lap stof. Deze techniek pas ik vooral toe bij kleine voorwerpjes zoals decoratieve cactusjes of diertjes die ik opbouw rond een isomovorm. De techniek is heel toegankelijk en kan je ook thuis proberen. Bij natvilten komt er ongelofelijk veel water en zeep (marseillevlokken) aan te pas. Door de wol met water en zeep te wrijven en te duwen met de handen, klit de wol in mekaar. Je kan dit het best vergelijken met wanneer je een wollen trui op een te hoge temperatuur wast. De wol krimpt ook letterlijk in elkaar. Zo mag je makkelijk rekenen op 20 tot 30 % krimp bij sjaals, pantoffels ... Dit is een heel arbeidsintensief proces, maar je kan er wel bijna alles mee maken: vesten, meubels, lampenkappen ... zowel voor binnen als buiten. Doordat ieder stuk handgemaakt is, is alles uniek.



### Hoe leerde je het?

Ik ben textielingenieur van opleiding en maakte gedurende meer dan 14 jaar breigoed voor verschillende Belgische modeontwerpers. Via hen kwam ik met de techniek van het vilten in contact en na enkele experimenten ben ik aan de slag gegaan. Aanvankelijk werkte ik als autodidact op bestelling, maar zeker natvilten kan je niet alleen en dat bleek niet werkbaar. Sinds enkele jaren geef ik workshops en leg ik de nadruk op het doen. Mensen halen er bovendien extra voldoening uit als ze hun stuk zelf gemaakt hebben.



### Jouw meest bijzondere opdracht tot nu toe was...

Een deur! Voor een antiquair heb ik ooit een dikke lap vilten van wel 15 cm dik natgevilten. Heel arbeidsintensief, maar wel prachtig. Eens gemonteerd, was het de perfecte akoestische oplossing voor dit historisch interieur element. En natuurlijk ben ik ook fier op het hoedje dat ik mocht maken voor het bekendste Brussels ketje: Manneken Pis.





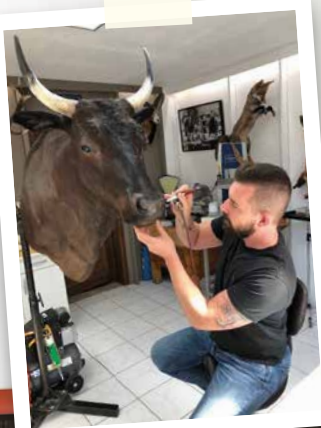
**Wie?**  
Carlos Heymans uit Roosdaal

**Wat is jouw ambacht?**

Ik ben dierenopzetter, preparateur of taxidermist. Taxidermie is een samenstelling van de Griekse woorden τάξις (taxis) ordening en δέρμα (derma) huid. Het betekent dus letterlijk het "ordenen van de huid" van een dood dier op een kunstlichaam. Binnenin een opgezet dier zit immers geen organische materie meer. Sommige mensen hebben hier een verkeerd beeld van. Hoogstens wordt de schedel of een deel ervan – nog behouden en gemonteerd op een mal. De mal is een afgietsel van een echt dier dat overleden is. Van dieren die vaak worden geprepareerd, zoals reebokken, kan je op internet polyurethaan mallen kopen, andere maak ik zelf. Sowieso is ieder dier uniek, dus aan elke mal is een pak aanpassingswerk: bijvijlen, spieren met klei boetsen ...

De eerste stap wanneer een dier wordt binnengebracht, is deze opmeten. Hierna verwijder ik de huid, waarna deze gelooid wordt. Vroeger zette men wel eens dieren op door ze te injecteren met formaline. Maar zo bleven er nog pezen en spieren aanwezig. Aanvankelijk ziet zo iets er ok uit, maar na verloop van tijd is het product uitgewerkt en komen insecten en ongedierte erop af. Eens het vel verwijderd is, neem ik opnieuw de afmetingen van het kadaver. Dieren zoals een everzwijn hebben op bepaalde plaatsen immers een vrij dikke huid wat een vertekend beeld kan geven. De gelooide huid wordt vervolgens op de mal geplaatst en vastgespeld. Dat laatste is heel belangrijk, want de huid zet zich als het ware. De ogen van het dier worden vervangen door kunstogen uit glas en het geheel wordt afgewerkt door accenten en kleurovergangen te airbrushen. We gebruiken dus enkel en alleen de huid van het dier. Een vos of everzwijn met een open mond beschikt dus over een epoxy gebit en tong dat met de juiste kleuren werd uitgewerkt. De stiel is dus heel wat veranderd ten opzichte van de 18e eeuw, onder meer

door nieuwe technieken, maar ook door de veranderende wetgeving. Zo mogen er sinds de uitbraak van de dollekoehenziekte eind jaren '90 geen runderschedels het slachthuis verlaten. Voor het opzetten van stierenkoppen moest ik dus creatief te werk gaan.



Taxidermie

**Hoe leerde je het?**

Ik ben leerkracht slagerij in Anderlecht en van opleiding slager-spekslager. Hierdoor heb ik een goede kennis van anatomie, wat mij hier goed van pas komt. Zelf was ik van kindsbeen gefascineerd door de jacht. Eens ik deelnam aan de jacht, vond ik het spijtig om sommige dieren te laten vergaan of weg te gooien. Bij een fazant met mooie veren nam ik bijvoorbeeld de veren mee. Ik begon uit te zoeken hoe ik dieren kan opmaken en ben dus eigenlijk autodidact. In België bestaat er immers geen formele opleiding tot taxidermist. Je leert de stiel via handboeken of filmpjes op YouTube. Ik keek urenlang filmpjes – al moet ik erbij zeggen dat deze niet allemaal even kwaliteitsvol zijn –, oefende veel en maakte me zo de techniek eigen. Iedere taxidermist heeft bovendien zijn of haar eigen specialiteit: vogels, vissen, zoogdieren ... Elk dier is namelijk uniek en er zijn tal van variabelen waar je rekening mee moet houden: hoe is het dier gestorven, is het kadaver vers, heeft het dier winter of zomerhaar ... De uitdaging is om het dier zijn karakter bij leven te benaderen.

**Jouw meest bijzondere opdracht tot nu toe was...**

Een krokodil! Voor een school restaureerde ik ooit een krokodil. Omdat hier geen mallen van bestaan, ben ik toen zelf in het halfdonker, op de sluitingsdag een afgietsel gaan maken in het museum van Natuurwetenschappen in Brussel. En ook enkele prachtige stierenkoppen zullen me altijd bijblijven. Maar eigenlijk zijn alle dieren bijzonder voor mij. Ik geef ze allemaal dezelfde behandeling: met veel respect dus. Ik sta bij elk dier, waar ik telkens heel wat uren aan werk, wel regelmatig eens stil hoe zijn leven is geweest, en tracht het dier eer aan te doen eens geprepareerd.



# T\*P STUKKEN

Denk je bij het woord 'topstuk' meteen aan het Lam Gods? Denk maar even verder – of liever dichter – want je hoeft zeker niet naar Gent om topstukken te bewonderen. Wij maakten een selectie enkele Pajotse pareltjes die door de Vlaamse Gemeenschap als zeldzaam én onmisbaar beschouwd worden. En omdat we ook naar de toekomst kijken, tippen we enkele modernere topwerken die je kan bewonderen dicht bij huis.

✴ Erkende topstukken

**Onze-Lieve-Vrouw Lombeek**

✴ **Mariaretabel - Meester van Lombeek**

In Roosdaal vind je een van de grootste en mooiste Brusselse retabels.



Opmerkelijk is dat de beelden gepolychromeerd zijn, als is het niet duidelijk of deze altijd onbeschilderd waren of dat de verf in de negentiende eeuw werd verwijderd.

✴ **Parament met antependium en processiebaldakijn**

Onze-Lieve-Vrouw Lombeek herbergt meer dan één topstuk. Ook een liturgisch textiel ensemble uit de achttiende eeuw heeft een bijzondere waarde voor het collectieve geheugen.



**Dilbeek**

✴ **Heilige Alena (1500 – 1510)**

Dit beeld is de enige zestiende-eeuwse sculpturale voorstelling van de Heilige Alena in Vlaanderen. Het hoort samen met de Heilige Magdalena uit het Cluny Museum te Parijs thuis in het rijtje van Europese topwerken.



**Study for a Windmill (2019) - Gijs van Varenbergh**



Het architectenduo Gijs Van Vaerenbergh plaatste naar aanleiding van het Bruegeljaar een windmolen op een open plek in het Pajotse landschap. Deze schematisch, doorzichtige constructie in wapeningsstaal is een architecturale sculptuur die eerder lijkt op een ontwerp.

**Sint-Martens-Lennik**

**Huis Roelants - Willy Van Der Meeren (1962)**

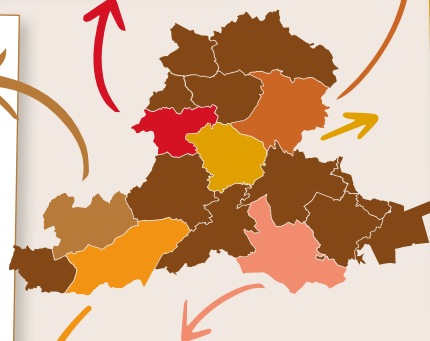
De schrijver Maurice Roelants liet zijn woning ontwerpen door de vooruitstrevende architect van het modernisme Willy Van Der Meeren.



**Vollezele**

**De ontvoering van Europa - Koenraad Tinel**

Hedendaags kunstenaar Koenraad Tinel maakte van de ontvoering van Europa een monumentaal beeld van acht meter hoog in plaatstaal.



**Halle**

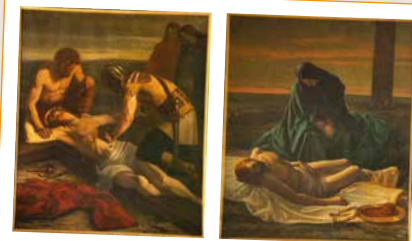
✴ **Kruisreliëkhouders van het H. Kruis en Doornenkroon (1460 - 1465)**

Deze reliëkhouders is edelsmeedwerk van uitzonderlijk hoge kwaliteit. Het heeft een belangrijke historische context doordat Lodewijk XI het, na zijn huwelijk met Charlotte van Savoie in 1457, aan het kasteel van Genappes schonk waarna het in Halle terecht kwam.



✴ **Sacramentsaltaar van Jan Mone (1533)**

Zeldzaam is een understatement voor dit werk. Het is het oudste in ons land bewaard gebleven albasten altaar in renaissancestijl en het enige altaar waar de kunstenaar, de opdrachtgever en datum van vervaardiging op staan vermeld.



**Sint-Pieters-Kapelle**

**Kruisweg van Constantin Meunier**

In de Sint-Pieterskerk kan je maar liefst 14 schilderijen van de hand van de toen nog jonge meester bewonderen. Tussen 1865 en 1870 schilderde Constantin Meunier deze indrukwekkende kruisweg van 14 staties.



✴ **Wandtapijt Paulus en Barnabas te Lystra, Raffello Sanzio, Jacob Geubels, Jan Raes (1610 – 1620)**

Een Rafaël in Halle! Dit is het enige wandtapijt uit de befaamde en prestigieuze wandtapijtserie met 'De Handelingen van de Apostelen' naar de patronen van de Italiaanse kunstenaar Rafaël dat bewaard bleef in een Vlaamse collectie. Het wandtapijt in de basiliek van Halle werd vervaardigd in opdracht van de aartshertogen Albrecht en Isabella.



# SMAKELIJKE KUNSTWERKJES

Een goed mes, groenten recht van bij de boer, creativiteit en finesse. Meer heb je niet nodig om dit 'groestje' te maken. Wij schuiven mee aan tafel bij chef-kok Daniel Mortier van Groesting in Liedekerke. En we proeven dat het goed is ...

"Van kinds af aan speelt eten een belangrijke rol in mijn leven. Op mijn 12e begon ik te koken, omdat het de kok is die beslist wat er op het bord wordt getoverd. Sindsdien inspireren alle invloeden mij in de keuken: van mijn tante uit Parijs met haar befaamde ratatouille naar de pittige gerechten van mijn schoonzus in Ivoorkust tot de linzen- en rijstgerechten uit Nepal. Waar ik ook kom en wie ik ook

**"Ik kies bewust voor korteketen-producten."**

ontmoet, mijn culinaire voelsprietten staan altijd open voor inspiratie. Ik kies bewust voor seizoengroenten, volgens het smaak- en kleurenpalet die ik in mijn gerechten uitwerk, bij de lokale (bio)boer", vertelt hij. Daniel kookt met volgende Pajotse korteketenproducten: koolrabi en groene kruiden van De Groentelaar en een harde kaas (koemelk) van Dubbeldoel.



## GROESTJE APPELRADIJS

### Ingrediënten (4 personen)

#### Voor de pesto

- 12g gesnipperde kruidige salades zoals basilicum, mosterdbladd, radijsloof, pijplook, peterselie
- 12g geraspte kaas, mag zowel jong als oud zijn, geit, koe als schaaap
- 24g olijfolie
- 12g zonnebloempitten
- Peper en zout
- 1 koolrabi
- Snuifje cayennepeper
- Citroen

#### Voor het appelschijfje

- Citroen
- 1 stevige appel
- 4 fijne schijfjes koolrabi

#### Voor de afwerking

Stukjes radijs - scheuten - walnoot - eetbare bloemen

### Bereiding

#### Pesto

Plet de zonnebloempitten in een mortier, voeg de salades, kaas, kruiden en olijfolie toe. Vijzel alles tot een smeugige massa en voeg peper, zout, cayennepeper en een scheutje citroen toe. Voeg naar smaak enkele versnipperde radijsjes toe aan de pesto. Dat maakt de pesto lichter.

#### Appelschijfje

Was de appel, boor het klokhuis uit de appel en snij hem in sneetjes van 3 tot 5mm. Zorg dat het gat van het klokhuis zich telkens in het midden van de schijf bevindt. Besprenkel de schijfjes onmiddellijk met citroen om verkleuring te voorkomen.

#### Afwerking

Leg de appelschijfjes naast elkaar op een mooi plateau. Leg een schijfje koolrabi op het klokhuisgat. Smeer er vervolgens een koffielepel pesto over en werk af met radijsjes, scheutjes, walnoot en bloemen.

### NOG MEER KORTEKETENRECEPTEN?

Wil je in je eigen keuken in de voetsporen treden van Glenn Verhasselt (Sir Kwinten), Adriaan Goossens (De Koetsier), David Van Roy (De Brabantse Ardennen) of Daniel Mortier (Groesting)? Haal dan vanaf december op tal van plaatsen in de streek een inspirerende gids op met nog meer korteketenrecepten van deze lokale chef-koks. De gids is een publicatie van het project KlimaatSlimme landbouw in het Pajottenland, een samenwerking tussen Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei en Boerenbond. Je leest er ook het verhaal van vijf Pajotse boeren die klimaatSlim aan de slag gaan met energie en water. Dit inspirerende boekje vind je vanaf december in hoevewinkels de betrokken restaurants, bibliotheken ... en digitaal op [www.pajot-zenne.be](http://www.pajot-zenne.be).

► Een exemplaar in primeur bemachtigen? Kom dan naar de lezing 'Voeding van eigen kweek' op donderdag 24 november 2022 in Pamel. Deze lezing kadert in de Pajotse Klimaatsofa. Info en inschrijven: [www.avansahallewilvoorde.be/klimaatsofa](http://www.avansahallewilvoorde.be/klimaatsofa).



